

ECONOMICS

Науково-методичний підхід до формування елементів системи оцінювання результатів інноваційної діяльності промислових підприємств

О. І. Носовець, Л. О. Волощук

Одеський національний політехнічний університет, Одеса, Україна
Corresponding author. E-mail: Professorka@ukr.net

Paper received 05.08.20; Accepted for publication 26.08.20.

<https://doi.org/10.31174/SEND-HS2020-237VIII41-03>

Анотація. В науковій статті досліджено ряд показників існуючого аналітичного інструментарію ототожненого та опосередкованого зв'язку з провідними поняттями інноваційної науки різних рівнів економічної структури на предмет доцільності застосування в оцінюванні результатів інноваційної діяльності, розкрито їх змістовне навантаження, уточнено змістовні характеристики та розширено межі трактування окремих показників аналізу сфери інноватики, обґрунтовано взаємний вплив на взаємозв'язки у ретрансляції їх функціонального використання на результати інноваційної діяльності. Зокрема, подано визначення показника інноваційної валідності та введено в систему оцінювання як її результатів, так і інноваційної діяльності загалом. Здійснено віднесення показників до різних груп аналізу за різновидом аспектною диференціації особливостей об'єктів їх оцінювання в контексті накладання існуючого аналітичного інструментарію на результати галузі інноватики. На базі виявлених особливостей та контекстів досліджуваних показників побудовано графічну модель якісної оцінки результатів інноваційної діяльності промислових підприємств за рівнями господарювання в поетапності виокремлення проміжних результатів за стадіями інноваційного процесу як елемент системи оцінювання результатів комерціалізації нововведень на мікро-, мезо- та макрорівнях. Побудована графічна модель на базі показників якісної оцінки різних аспектів інноваційної діяльності визначена передумовою для наступного виведення відповідного інтегрального показника.

Ключові слова: інновативність, інноваційність, інноваційна сприйнятливість, інноваційна диспозиція, інноваційна культура, інноваційна ємність, інноваційний простір.

Вступ. Серед великої кількості показників аналізу різнобічності інноваційної діяльності, досліджень багаторівневих складових, окремих інновативних категорій таких, як: інноваційна активність та інноваційний потенціал, інноваційний процес та інноваційний розвиток, інноваційна інфраструктура та інноваційна система, – з врахуванням їх попарної взаємозалежності та на тлі їх загального взаємозв'язку, окремих субпродуктів перерахованих понять (наприклад, інтелектуальна та інноваційна рента), комплексних понять інтелектуального та інноваційного капіталів, питання інформаційно-аналітичного забезпечення управлінського обслуговування безпосередньо результатів інноваційної діяльності, як і концептуальних аспектів їх визначення, залишаються відкритими.

Наразі аналітичному опису самих інновацій не приділено достатню увагу, в чому вбачається широке поле для подальших наукових вишукувань, об'єктивна гострота важливості яких ґрунтується на фундаментотвірчій значимості даного поняття для інноватики та на центральній ролі інновацій в усій пов'язаній з їх створення та використанням діяльності, як, наприклад, у визначенні псевдоінновацій єдиним критерієм виступають ознаки інноваційності, точніше їм невідповідність, частіше притаманна окремим новаціям маркетингового та організаційного характеру.

Окремі інструменти аналітичного інструментарію відповідного опису різних аспектів інноваційної діяльності відзначаються розширенням функціонального використання в процесі розвитку інноваційної науки, зокрема внаслідок встановлення нових зв'язків серед відомих понять або в разі введення нових в існуюче системне бачення окремих предметно-об'єктних областей, чим визначається розгляд питань застосовності

існуючих показників, методів, моделей або розробка нових щодо одних і тих же об'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукова література з питань інформаційно-аналітичного забезпечення інноваційної діяльності відрізняється широкою прикладною значимістю за різними складовими та напрямками оцінки, серед яких дослідженню питань контролювання та прогнозування приділено увагу укрупнено при деталізації окремих питань, однак теоретичного базису щодо забезпечення управлінського апарату аналітичним інструментарієм оцінки саме результатів комерціалізації розробок та ідей майже не відзначається.

Питанням оцінки інноваційної діяльності промислових підприємств на різних рівнях управління з використанням певної системи індикаторів (показників) присвячували свої дослідження відомі вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема Л.О. Волощук [1], Я.І. Гнатюк. [2], А.А. Голубенко [3], Н.П. Гончарова, А.В. Гриньов, Б.М. Данилишин, П. Дойл, П. Друкер, О.Б. Жихор [4], Н.М. Захарченко, С.М. Ілляшенко [5], Д.О. Куліков, А.О. Литвиненко [6], Л.О. Лігоненко [7], О.Б. Мусійовська [8], Р. Пейтон, Е. Роджерс [9], Б. Санто, Б. Твісс [10], Л.І. Федулова [11], С.В. Філіппова [12], Й. Шумпетер [13], Г.О. Швиданенко, Л.І. Шваб, Ю.С. Шипуліна [14], Д.М. Черваньов, А.І. Яковлев, О.В. Яценко [15] та інші.

Зокрема, найбільшу увагу на сьогоднішній день приділено розробці аналітичного інструментарію щодо інноваційної активності, опираючись на статистичне підґрунтя проведення такого аналізу, виміру інноваційного розвитку та поштовхового для нього інноваційного процесу.

Коректне встановлення способів розрахунку, ефективне управлінське застосування будь-яких аналітич-

них інструментів перш за все визначається точністю та повнотою розуміння закладених в їх основ понять.

Актуалізація визначених вище аспектів сприяла появі досліджень стосовно різноманітних аспектів інтелектуалізації та інноватизації, а також суміжних тем у працях зарубіжних та вітчизняних вчених. Зазначені питання знайшли своє відображення у працях таких відомих дослідників, як Я. Базилюк, Д. Белл, П. Друкер, Я. Жаліло, В. Іноземцев, М. Петрина, Л. Федулова, Ф. Хайек, Й. Шумпетер та ін. [16].

Окремим питанням обліково-аналітичного забезпечення управління інноваційною діяльністю присвячені роботи таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, С.Ф. Голов, Я.Д. Крупка та інші. Однак, слід відзначити недостатнє розроблення кола питань, пов'язаних з побудовою комплексної системи обліково-аналітичного забезпечення управління інноваційною діяльністю та розвитком промислових підприємств [1], в той час, коли дослідження інформаційно-обліково-аналітичне забезпечення оцінки та контролювання результатів зазначеного виду економічної діяльності вченими в своїх дослідженнях або майже не проводилося, або загалом зводилося до розвитку аналітичного апарату інноваційної діяльності.

Виходячи з вище зазначеного все гостріше постають питання оцінки результативності та ефективності комерціалізації досягнень НДДКР, починаючи з визначення результатів різного характеру від провадження інноваційного типу підприємницької діяльності як цілі здійснення інновацій [17] і закінчуючи виробленням розгалуженої системи оцінок їх різноманітного поля виникнення.

Враховуючи послідовність в ході провадження інноваційної діяльності та прагнення до сталості інноваційного розвитку отримання результатів створення та комерціалізації інновацій, специфіки їх поетапної диференціації та залучання до продукування подальших за ланцюговою реакцією, окрім власне вироблення системи показників оцінки самих результатів інноваційної діяльності, в науковому середовищі майже не підіймалося питання використання елементів існуючого інструментарію економічного аналізу сфери інноватики в оцінюванні результатів реалізації загальновищаної мети її здійснення, контролювання та управління результатами в цілях їх наступного використання та спрямування результатів у їх подальшу переробку, відтворювання в умовах морального старіння розробок та рутинізації новацій в процесі їх розширеного використання.

Мета. Метою дослідження вбачається необхідність розгляду доцільності застосування показників аналізу різних рівнів інноваційної діяльності на предмет переключення з огляду на поетапність виокремлення проміжних і кінцевих ефектів досліджуваного характеру отримання за стадіями інноваційного процесу якісно-аналітичних показників на результати даної діяльності та на предмет відповідності заданим цілям аналізу такого накладання.

Теоретично-методологічний базис дослідження. Йозеф Шумпетер вважав, що основним механізмом розвитку економіки є конкуренція, заснована на інноваціях, яка призводить до «творчого руйнування» вже сформованих галузей і ринків, а також творчість люди-

ни, новатора-підприємця, здатного втілити нові ідеї в ефективні економічні рішення [13].

Інноваційні моделі розвитку економіки надають безумовні переваги з лідерства на світових ринках товарів і послуг, а для країн, яким не вистачає власних природних багатств, стають найважливішим способом забезпечення їхньої економічної безпеки та незалежності [18].

Закріплюється тенденція випуску інноваційних продуктів (товарів, послуг) у межах потужних (великих) виробничих комплексів і на спеціалізованих підприємствах..., бо великі підприємства демонструють більшу схильність до впровадження інновацій, тому що вони створені на базі високопродуктивних машинобудівних комплексів, які випускають унікальну продукцію. Для багатьох із них розробка і впровадження інновацій є не лише умовою збереження конкурентоспроможності, а й технологічною необхідністю [15].

Й. Шумпетером було показано, що інновацію (нововведення) слід розглядати як комерційну реалізацію оригінальної ідеї нового продукту, технологічного чи організаційного рішення тощо – новації. Тобто новація за своєю сутністю є результатом винахідницької (інтелектуальної) діяльності, а інновація її комерційним втіленням (результатом розробки, виготовлення і просування новації на ринок) [5], визначаючи одним з векторів побудови системи аналізу результатів комерціалізації розбиття визначення, оцінки та контролю за стадіями інноваційного процесу та життєвого циклу окремої інновації, що в досягненні поставлених цілей передбачає високий ступінь контрольованості вказаних процесів.

Організаційною основою економіко-статистичного аналізу служить програма розробки показників, одержуваних за матеріалами статистичних обстежень. Правильно обрана система класифікацій і угруповань статистичних даних, розширення кола розроблювальних показників сприяють підвищенню аналітичності і поліпшенню якості інформації [19].

Оскільки результати інноваційної діяльності походять від діяльності з впровадження інновацій як частка та результуючий продукт за своєю диференційною типологічною різноманітністю, дослідження для цілей аналізу та контролю можливості застосування окремих показників та їх систем, агрегатних величин та блоків розрахункових вимірів мінливих об'єктів, їх адаптації та видозміни для досягнення повноти і достовірності оцінки ефектів використання досягнень НДДКР вважається володіючим високим ступенем важливості в підвищенні результативності, прибутковості та ефективності з хвилюючих підприємницької та соціальної сектори питань виробництва, розповсюдження та транспортування продуктів з елементами наукової новизни.

Ретрансляція показників оцінки різноманітних складових інноваційної науки та елементно відповідної діяльності на поняття результатів інноваційної діяльності з огляду на поетапність виокремлення проміжних і кінцевих ефектів досліджуваного характеру отримання та переходом інтелектуальної складової за стадіями інноваційного процесу, спонукає співставити поняття результативності, ефективності з метою віднесення за своїми сутнісними аспектами до груп оцінювання кожного з досліджуваного ряду показника.

До очевидних кількісних, фінансового вимірюваних, показників результату підприємницької діяльності таких, як: виручка, прибуток від продажів, економічних та бухгалтерських видів прибутку, з породжуваними практикою аспектами і проблеми та розвитком покликані на їх вирішення наукової думки у плінні часу додаються другорядні показники на їх видове урізноманітнення з відповідним розширенням аналітичного інструментарію.

Проблема ефективності – одна з найважливіших проблем не тільки сучасної економіки, а й економічної науки. Господарська діяльність як на мікро-, так і на макrorівні передбачає постійне порівняння результатів і витрат, визначення оптимального варіанту виробництва. При цьому підходи до оцінки ефективності все більш і більш ускладнюються, оскільки показники, що здавалися найбільш важливими, сьогодні починають відходити на другий план, а на провідні ролі висуваються показники, які раніше недооцінювалися [20], враховуючи загальну схожість в широкому сенсі результативності й ефективності приведемо порівняльну характеристику визначень даних понять у відповідності до Міжнародного стандарту ISO 9000/1:2000 «Системи менеджменту якості» (табл. 1).

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика дефініцій «ефективність» та «результативність» за Міжнародним стандартом ISO 9000/1:2000 «Системи менеджменту якості» (складено авторами на засадах систематизації джерел [21])

Ефективність	Результативність
1	2
Ефективність – це співвідношення досягнутих результатів і використаних ресурсів.	Результативність визначається як ступінь реалізації запланованої діяльності та досягнення запланованих результатів.

Показники результативності та ефективності необхідно вимірювати для всіх процесів. Це необхідна умова побудови повноцінної системи управління - результативної та ефективної. І саму систему управління підприємством потрібно оцінювати за цими показниками [22].

Перейдемо до розгляду виділених показників з вивченням імовірності встановлення між ними зв'язків та побудови складового модульного елемента показників системи комплексної оцінки результатів інноваційної діяльності.

Вивчення питання можливості використання елементів існуючого інструментарію економічного аналізу сфери інноватики в оцінюванні результатів реалізації цілей впровадження інновацій розпочнемо з дослідження сутнісного розкриття обраних понять та показників з одночасним розглядом прикладного застосування результатів інноваційної діяльності

Підвищення наукоємності вироблюваної продукції за рахунок впровадження в масове, з планованим розширенням, виробництво оформлених, доведених до практичного використання, результатів інтелектуальної діяльності наукових та підприємницьких трудових ресурсів й поширення в суспільстві культури шанування новачій передбачається та досягається інновацізацією економіки на всіх рівнях економічної структури.

Інновацізація виявляється у двох основних формах економічної діяльності господарюючих суб'єктів: інноваційності та інновативності [16].

У вузькому сенсі інноваційність – це вміщення її носієм пов'язаної та притаманної складовим елементам сукупності інноваційних ознак.

Інноваційність підприємства – це важлива соціально-економічна характеристика, фундація та інтенція теорії фірми й сучасної парадигми менеджменту, системне багатоаспектне комплексне поняття, що характеризує спроможність підприємства до забезпечення інноваційного розвитку в результаті здійснення управлінських зусиль із трансформації інноваційного потенціалу в результати інноваційної діяльності [7], в визначенні якого передбачено охоплення, отже, й застосування в оцінюванні зазначених видових типологічних наслідків реалізації досягнень НДДКР даного поняття як показника.

На ряду з поняттям інноваційності в науковій літературі прикладного спрямування подекуди й ототожнюється поняття інновативності.

Наші сучасники виокремлюють інновативність як здатність до практичного впровадження інтелектуальних рішень в діяльність з метою отримання ефектів різного виду. Поняття інновативності є більш широким, визначається умовами зовнішнього і внутрішнього середовища системи та забезпечує створення нових знань, методів, концепцій, підходів, формування нових зв'язків, що дозволяє прискорити процес адаптації системи до змін у бізнес-середовищі. Тому інновативність є характеристикою, яка відображає якісний рівень готовності господарюючої системи до інноваційних змін, сприйняття нею нових ідей і здатність підтримувати та реалізовувати нововведення в усіх сферах діяльності. Дана характеристика визначається складовою людської активності, що надає останній суб'єктивних форм [23] і визначає інновативність виокремленим сформованим проявом результативності використання інтелектуальних ресурсів та продуктованих ними інтелектуального та інноваційних капіталів в формуванні внутрішньої інноваційної культури, зовнішньої по відношенню до персоналу підприємства інноваційної диспозиції і регіональної, макроекономічної культури.

Посідання інноваційністю як однією з масштабних характеристик інноваційної діяльності важливого місця в її точковому і комплексному аналізі зумовлює необхідність уточнення в науковій літературі змістовного розкриття даного поняття за різними рівнями господарювання (табл. 2).

Таблиця 2 – Порівняльна характеристика дефініцій поняття «інноваційність» за різними рівнями господарювання (складено авторами на засадах систематизації джерела [24])

Мікрорівень	Макrorівень
1	2
Інноваційність полягає у розробленні або впровадженні технічно-продуктових чи інформаційно-управлінських рішень.	Інноваційність – результат покращення суспільних чи екологічних стандартів життя, впровадження нових соціально-політичних умов функціонування державного управління.

Інноваційність – це якісно нові можливості та здібності господарюючих суб'єктів для розповсюдження

різних типів інновацій за посередництвом запозичення їх з будь-якої відмінної техніко-технологічної, організаційно-управлінської, соціальної, інвайронментально-економічної, інституційної та іншої сфер зовнішнього оточення [16], визначаючи її притаманною активним учасникам [25] національної інноваційної системи, а інновативність, навпроти, першочергово характерною для пасивних підприємств [26] науково-виробничого сектору економіки.

Терміном інноваційність позначається результат впровадження інтелектуального рішення і отримання нового продукту, процесу, методу. Таким чином, інноваційність – процес і результат впровадження інновацій, а інновативність – спосіб мислення, що забезпечує схильність людини або компанії до впровадження інновацій [27]. Інновативність таким чином породжує інноваційну диспозицію як дзеркальну реакцію в широкому загалі та виступає формуючим фактором інноваційної культури. В свою чергу, окрім показника оцінки стану протікання інноваційного процесу, інноваційність можна розглядати в якості позитивного результату проміжної ланки впровадження інновацій, відзначеного характером спричинення підвищення вірогідності досягнення стратегічних цілей суб'єкту інноваційного шляху розвитку.

Інноваційність є багатоаспектним поняттям, яке об'єднує досить велику низку різноманітних параметрів носія інноваційності, що пов'язані з його готовністю до здійснення та (або) отриманими (наявними) результатами інноваційної діяльності [7], за таким її визначенням позначаючи зв'язок з інноваційним потенціалом та обумовлено підтверджуючи його роль в продукуванні результатів інноваційної діяльності.

Враховуючи ресурсно-факторне підґрунтя інноваційного потенціалу та орієнтацію на інноваційну працю та інтелектуальний капітал у термінологічному базису інноваційної активності та їх причинно-наслідковий процесного спрямування взаємозв'язок, інноваційність та інновативність як показники якісної оцінки стану перетікання інноваційної діяльності суб'єкту (підприємства, організації, системи) провадження відносяться до вказаних категорій сфери інноватики відповідно.

Фундаментальна відмінність інновативності та інноваційності покладена в основу епітування науки об інноваціях, де сама наука називається інноватикою з причини залежності впровадження розробки, частіше в частині технологічного типу інновацій, або ідеї, в частині нетехнологічного типу, від особистісних характеристик та мислення людини, як інноватора, так і представника задіяних в роботі з інноваціями трудових ресурсів, а інноваційними називають породження її праці.

Інноваційність як економічно-виробниче практичне забезпечення вартісного уречевлення креативності забезпечується у своїй реалізації переходом інтелектуальної складової за стадіями інноваційного процесу та підтверджує наслідуваний зв'язок понять інновативності та інноваційності, з чого випливає доцільність розмежування показників оцінки означених понять з причини належності до двох великих за змістовним структурованим навантаженням блоків різновидів капіталу включно до систем показників їх оцінки, породжувана

вертикальним обернено-спрямованим впливом елементів різних рівнів висхідного та низхідного напрямку залежність капіталів яких описана в [28] структурно-логічній схемі формування причинно-наслідкового зв'язку інтелектуального та інноваційного капіталів.

А, оскільки в основі діяльності сфери інноватики лежать новітні ідеї та зв'язки, збереження досягнутих результатів на кожній стадії її учасниками та складовими органічної та техніко-технологічної природи природно продуковане, можна деталізувати подане визначення введенням наступних уточнень: інноваційність як економічно-виробниче практичне забезпечення вартісного уречевлення продуктів креативності – ідей в об'єктах матеріального світу (товари) та абстрактних оформлень (роботи та послуги з притаманною доречністю матеріальної сторони забезпечення отримання та прояву результатів) – забезпечується у своїй реалізації переходом інтелектуальної складової за стадіями інноваційного процесу при збереженні за кожним етапом ланцюга «розробка – комерціалізація» досягнутих на момент переходу характеристик розвитку.

У сучасній літературі фахівці виділяють такі основні значення поняття «інновація»: комплексне явище, процес, комерційне рішення чи кінцевий продукт, зміна виробничої функції. У той самий час постає необхідність у застосуванні терміну «інноваційність», який характеризує здатність інновації сприяти підвищенню економічної ефективності. При цьому інноваційність є якісною категорією. У той самий час «рівень інноваційності» є кількісною характеристикою інноваційної діяльності [24].

Така ознака інноваційності як ефект (економічний, технічний, соціальний), необхідна для відтворення інноваційного процесу [29], містить пряме відсилання до інноваційного потенціалу і відповідає ступеню інноваційності підприємства.

Останнім часом все більше емпіричних досліджень підтверджують, що інноваційність як особлива якість не має жодного прямого зв'язку з ефективністю діяльності фірми [2]. За інтерпретацією даного поняття як процесу і результату при твердженні Лігоненко Л.О. [7], що поняття «інноваційність» є похідним від поняття «інновація», тобто обумовлюється його сутністю, змістом та результатами інноваційної діяльності, прослідковується співвідношення з групою показників результативності.

Інноваційність як показник оцінювання належить до комплексних інтегральних показників, таких як конкурентоспроможність, інвестиційна привабливість, життєздатність, кредитоспроможність тощо. Рівень інноваційності – це інтегральний оцінний показник, що характеризує ступінь (міру) інноваційності підприємства [7]

Поняття інновативності та інноваційності можуть поєднуватись проміжною ланкою інноваційної сприйнятливості суб'єктів економіки.

Серед великого кола зазначення аспектів дефініції поняття інноваційної сприйнятливості визначається широкий спектр трактувань даного поняття, ускладнюючи його розуміння та змістовно-понятійну диференціацію по відношенню до типологічно подібних понять.

Окрім поняття «інноваційна сприйнятливість підприємства» [8], деякі автори застосовують його синоніми, зокрема: «сприйнятливість підприємств до інновацій та нововведень» [30-32], «прийнятність інновацій» [33], «інновативність» [34], «інноваційна спроможність» [35] тощо.

Аналізування літературних джерел дають нам змогу подати таке тлумачення поняття «інноваційної сприйнятливості підприємства» – це здатність підприємства оперативню акумулювати, оцінювати та аналізувати інформацію щодо параметрів його зовнішнього та внутрішнього інноваційного середовища, попередньо оцінювати доцільність реалізації інноваційних проєктів та матеріалізувати їх шляхом залучення та (або) створення нововведень і визначати на цій підставі напрями своєї інноваційної політики [8], що містить діаметральне відсилання за аспектом доцільності ухвалення управлінського рішення щодо реалізації інноваційного проєкту до інноваційної валідності, що буде розгляда- на нижче, та умовне віднесення даних показників до оцінки якісного стану відповідних етапів інноваційного процесу.

Російський науковець Альошин С.А. [36], під інноваційною сприйнятливістю промислового підприємства пропонує розуміти його здатність доцільно й раціонально використовувати найбільш доступні результати та ресурси інноваційної діяльності у сфері задоволення потреб ринку; своєчасно й ефективно створювати організаційно-економічні механізми, націлені на скорочення життєвого циклу створення інновацій та їх комерціалізацію; створювати гнучкі організаційні структури; формувати стратегію забезпечення конкурентоспроможності на основі нововведень; створювати особливу атмосферу в організації, використовувати й розвивати творчу ініціативу персоналу підприємства, а також передового досвіду й потенціалу фахівців у рамках міжфірмових угод і альянсів; приводити управління та організаційну структуру підприємства у відповідність до стратегії забезпечення конкурентоспроможності та факторів утримання конкурентних переваг [37].

З чого випливає кретириальність тлумачення інноваційної сприйнятливості надмікроекономічного рівня як здатності користуватися інноваційною інфраструктурою, каналами дифузії інновацій, здатності до включення в інформаційне середовище, що наслідково визначає стратегічну здатність як окремого суб'єкту, так і їх умовного за регіональним, формального за кластеризаційним принципом та фактичного за організаційно-правовим статусом об'єднань входження на ринок, займання ніші, збереження частки ринку та їх диверсифікації разом з наукоємною продукцією. Таке означення розширення меж визначення інноваційної сприйнятливості для підприємства відповідає регіональному та національному аспекту, окремим економічним зонам видів обох рівнів економічної структури.

Таке визначення інноваційної сприйнятливості виступає розкладанням на окремі структурні складові та завдання прикладного деталізованого продовження поняття інноваційності.

Процес сприйнятливості підприємством нововведень умовно можна поділити на два етапи: на першому, коли підприємство веде пошук інформації про нововведення, оцінює та аналізує дану інформацію та пара-

метри зовнішнього інноваційного середовища підприємства; другий етап – аналізуються можливості залучення та (або) створення нововведень, і визначається на цій підставі стратегія подальшого інноваційного розвитку підприємства. Вагому роль у прийнятті рішень на другому етапі відіграє здатність підприємства до інноваційного розвитку, яка визначається шляхом порівняння необхідного інноваційного потенціалу з наявним набором характеристик підприємства, які сприяють інноваційній діяльності [8].

На основі даних знань розробляються перспективні рішення щодо ефективного використання інноваційного потенціалу підприємств [8].

Під інноваційною здатністю підприємства розуміємо здатність підприємства до втілення інноваційних ідей, можливість і економічна доцільність вироблення і дифузії інновацій, здатність підприємства більш ефективно управляти інноваційними ресурсами [8], за доцільністю протиставляючи інноваційній валідності в підтвердження поступальної залежності її з інноваційною здатністю й інноваційною сприйнятливістю, а визначення останніх за можливістю, здатністю відповідає результатному підходу до визначення інноваційного потенціалу.

Зокрема, для цілей даного дослідження будемо керуватися трактуванням інноваційної сприйнятливості за О.Б. Мусійовською та розцінювати дане поняття проміжною ланкою станів і відповідностей їм та їх досягнення.

В свою чергу, зазначимо поєднання аспектів визначення інноваційної сприйнятливості за Альошиним С.А. диференційованого тлумачення інноваційної сприйнятливості та інноваційної здатності за О.Б. Мусійовською, прийнятого для цілей дослідження розмежування змісту понять інноваційної здатності та інноваційної сприйнятливості, що знайде своє відображення у наступній побудові їх взаємозв'язків в контексті аналізу результатів інноваційної діяльності.

Водночас, в основі всіх означених явищ (інноваційного розвитку, інноваційного процесу, інноваційної діяльності) лежить так званий інноваційний потенціал підприємства, що є комплексною характеристикою спроможності підприємства до інноваційної діяльності [38].

Варто відзначити, що високий рівень інноваційної сприйнятливості не є показником успішного інноваційного розвитку за умов відсутності належного рівня інноваційної здатності підприємства [8], визначаючи їх в сукупності інноваційних здатності та сприйнятливості поступальну залежність в набутті та підтримці підготовленості суб'єкта господарювання до першого і наступних впроваджень інновацій та відповідно до положень Керівництва Осло [39] щодо ототожнення факторів з результатами інноваційної діяльності [40] представляє їх формуючими внутрішнє інноваційне середовище чинниками різних стадій інноваційного процесу.

На противагу кола розгортання пов'язаних з інноваційністю питань, зокрема аспектів прояву інноваційної сприйнятливості, розглянемо поле протилежних йому, пов'язаних з інновативністю, понять.

Посилаючись на походження терміну «інноваційна диспозиція» перш за все зі сфери психологічної думки, зокрема психології та структури особистості людини,

необхідно спочатку зазначити тлумачення основного поняття з точки зору першоджерела за науковою галуззю.

Диспозиція особистості – схильність до певного сприйняття умов діяльності і до певної поведінки в цих умовах [41].

Інновативна диспозиція – це схильність особистості до змін і нововведень. Це складова всієї диспозиційної структури особистості. Треба думати, що інноваційна диспозиція має складну ієрархічну структуру, відповідно принципам організації загальної диспозиційної структури особистості [42].

При цьому слід розрізнити спрямованість інноваційності та інноваційну спрямованість. Інноваційна спрямованість інтегрує сукупність мотивів та цінностей, що визначають інноваційний характер діяльності, прагнення до нового, до досягнення успіху, вершин професійної майстерності, збагачення інноваційного досвіду, усвідомлення значущості інноваційних процесів [43]. Спрямованість інноваційності – схильність до прояву інноваційності в певній сфері життєдіяльності, де особистість воліє виступати суб'єктом впровадження нововведень [44].

З метою усунення неоднозначностей в найменуванні виду диспозиції в психології та сфері інноватики, орієнтують на прикметникову характеристику спрямованості в першій та усталене віднесення в другій, будемо використовувати означення «інноваційна» щодо диспозиції.

Інноваційна диспозиція в якості показника підтвердження набуття такої ознаки інноваційності, як здатність задоволення певних запитів споживачів у вигляді сприйняття нововведень та реалізованості його на ринку, проявляє свій зв'язок з інноваційною валідністю як парний інструмент двобічності оцінки одних і тих же об'єктів на підтвердження ефективності застосування дуального підходу в економічній науці. Зважаючи на це інноваційна диспозиція може виступати показником результативності зовнішнього середовища в стратегічному аспекті задоволення потреб споживачів. В свою чергу, інноваційна валідність може застосовуватися як показник внутрішнього середовища на предмет оцінки ефективності менеджменту суб'єкта господарювання та виконання контрольної функції, а з огляду на поширене ототожнення інноваційної активності з інноваційною активністю персоналу може опосередковано застосовуватися для оцінки як інноваційної активності, так і якості інтелектуальних ресурсів підприємств.

Як сприйнятливість суспільством втіленої в реальних продуктах та процесах нової ідеї за умови, що інновація визнана суспільством, якщо її приймають від 6 до 16% населення [45], інноваційна диспозиція забезпечує перехід від потенційних споживачів у відповідності до їх диференціації за критерієм позитивного сприйняття новацій за теорією адаптації Роджерса до реальних покупців, та, як наслідок, проявляє зв'язок з дифузиею інновацій.

Дифузія інновацій – це процес поширення нововведень у суспільстві, закономірності поширення нових продуктів, технологій, ідей серед потенційних споживачів (користувачів) з моменту їх появи. Термін набув

широкого поширення завдяки роботі Еверетта Роджерса «Дифузія інновацій» [9], 1962р. [46].

Але для цього потрібно інноваційне мислення, що означає інноваційне бачення, інноваційне розуміння, інноваційну свідомість і, на цій основі, – інноваційну діяльність. А їх сформувати можливо лише шляхом модернізації [47], вибудовуючи структурне розширення породжень інноваційно орієнтованої свідомості окремого індивіду й суспільства в цілому за ланцюгом інноваційна диспозиція – інноваційна культура – інноваційний простір.

Не малозначущою є інноваційна культура, визначена Законом України «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності» як складова інноваційного потенціалу, що характеризує рівень освітньої, загальнокультурної і соціально-психологічної підготовки особистості та суспільства в цілому до сприйняття і творчого втілення в життя ідеї розвитку економіки країни на інноваційних засадах [48], при чому поняття інноваційної культури ширше поняття інноваційної диспозиції як наступна стадія розвитку реакції суспільства на інновації [49] у прояві передування підготовленості на рівні обізнаності готовності до споживання інноваційної продукції в сутності інноваційної диспозиції.

Значення інноваційної культури зростає при переході від індустріальної економіки до економіки знань. У цих умовах необхідним є формування в суспільстві в цілому, а також у трудових колективах підприємств та установ зокрема стійкої традиції сприймати нове, здатності й готовності комплексно його використовувати в інтересах загального прогресу [14].

Аналіз наведених визначень свідчить, що практично всі вони розглядають інноваційну культуру на макрорівні і меншою мірою – на рівні окремої організації [14], спонукаючи до проведення порівняльної характеристики (табл. 3) даного якісного показника за відповідною диференціацією.

Таблиця 3 – Порівняльна характеристика дефініцій понять «інноваційна культура (суспільства)» та «інноваційна культура організації» (складено авторами на засадах систематизації джерела [14, 50])

Інноваційна культура (суспільства)	Інноваційна культура організації
1	2
Інноваційна культура – це стійка система норм та правил здійснення нововведень в різних сферах життя суспільства, що склалася історично та притаманна певній соціокультурній спільноті.	Інноваційна культура на рівні організації (підприємства чи установи) як накопичені знання, досвід, переконавання, особливості поведінки і взаємовідносин персоналу (менеджерів, інженерно-технічних працівників, робітників), систему його мотивації, порядки в організації тощо, які характеризують ступінь сприятливості окремих працівників, груп працівників (підрозділів) і організації у цілому до нововведень, готовність втілити їх у нові продукти, технології, управлінські рішення тощо.

Узагальнення підходів різних авторів до визначення сутності інноваційної культури показує, що вона відіграє роль соціокультурного механізму регуляції інноваційної поведінки людини [14].

Інноваційна культура – це система цінностей, що відповідають інноваційному розвитку суспільства, держави, регіонів, галузей економіки, підприємств, уста-

нов, організацій і відображають індивідуально-психологічні якості, інші найважливіші соціальні цінності людини, які сприяють формуванню та розвитку інноваційно активної особистості [51], подаючи дане поняття у взаємозв'язку макро-, мезо- та мікрорівнів господарювання.

Інновації утворюються поза системою і не лише в наукових інституціях. Замість самостійно їх створювати, можна імпортувати і з невеликим зусиллям вирішувати власні завдання. Інноваційна культура створює умови для розвитку креативності, сприяє асиміляції, пропагує зміни, добре функціонує в змінному середовищі. Інноваційна культура динамічна, нові цінності змінюють старі. У інноваційній культурі цінуються креативність та відповідальність [52].

Проте інноваційною культурою структурне розширення породжень інноваційно орієнтованої свідомості не обмежується.

Інноваційна ємність – це здатність країни виробляти та перетворювати у джерело доходу нововведення протягом тривалого періоду часу [10], що прямо говорить про отримання відчутних результатів від перетворення ідей в «живі» споживчі та конкурентоздатні продукти та відповідно про можливість застосування даного показника в оцінці результатів інноваційної діяльності макроекономічного рівня і аналізі ефективності.

На думку Джефрі Фурмана, Майкла Портера та Скота Стерна, інноваційна ємність характеризує ступінь сприятливості умов, створених для нововведень [10], що:

- з одного боку, масштабує інноваційну сприйнятливість за поєднанням характеристик, особливостей та факторів внутрішнього середовища суб'єктів інноваційної системи та зовнішнього середовища активних та пасивних підприємств-створювачів інновацій й відповідно характерних та орієнтованих на подальше структуротворче продукування та тиражування результатів;

- з другого боку, протиставляє даний показник інноваційній диспозиції та інноваційній культурі, як її масштабного слідства, за видовою ресурсною складовою джерела походження в принциповому розділі ресурсів на людські та інші, в черговий раз побічно підтверджуючи позицію людського капіталу як головного фактору виробництва в новій економіці знань та як володіючого найбільшою рушійною силою в інноваційному розвитку серед інших потенціалів;

- з третього боку, виступає відносною характеристикою зовнішнього середовища на протигагу ступеню інноваційності підприємства з його безпосередньою належністю до внутрішнього середовища, і, як наслідок, оголює дуальний, за протилежним розміщенням щодо меж дії і підконтрольності суб'єкту господарювання, зв'язок інноваційної ємності з інноваційністю та паралельно з інноваційною диспозицією й наслідково інноваційною культурою.

Оскільки інноваційна ємність за своїм змістовним навантаженням об'єднує поняття інноваційної сприйнятливості й ступеню інноваційності в макроекономічній площині, видова ресурсна орієнтованість показників розглядає сукупності понять дзеркально фундаментальному поділу інтелектуального капіталу на люд-

ський та структурний поділяє показники за сутнісною відмінністю інноваційно та інновативно направлених станів та процесів, а інноваційна ємність та інноваційний простір, зокрема відповідне відношення даних понять до зазначених напрямлень та включеності першого у друге, об'єднує їх на макроекономічному рівні в єдину картину різно направлених характеристик поля виникнення інноваційних результатів.

Інноваційний простір представляє собою складну структурно-змістову квінтесенцію взаємодії суб'єктів інноваційної діяльності (інноваційних інститутів) в рамках підприємницького простору (задня отримання комерційного результату) долучаючи необхідні інформаційні ресурси з інформаційного простору з метою створення та розповсюдження інноваційного результату (інтелектуальний простір), розвитку НТП (технічний простір) на основі залучення власних чи зовнішніх інвестицій (інвестиційний простір) [53].

Інноваційний простір – специфічне довкілля, в якому перебувають суб'єкти інноваційної діяльності, відносини між ними, отримані інноваційні результати та продукція. До нього включено такі елементи або складники: 1) об'єкти інновацій – основну ланку в інноваційній діяльності; 2) суб'єкти інноваційних відносин; 3) системний комплекс взаємних стосунків між елементами інноваційної діяльності; 4) інноватика (інструмент, який забезпечує інноваційні перетворення) [54], де:

- з одного боку, значеннєво віддзеркалюється структура інноваційної системи (НІС) за включенністю в її склад інноваційної інфраструктури [25] та, відповідно, інноваційний простір виставляється предметною областю щодо функціонування об'єкту інноваційної системи;

- з другого боку, за визначенням вбачається цільова належність до засадничого об'єкту наукового дослідження – результатів інноваційної діяльності, – окреслюючи межі соціально-культурного, науково-виробничого, економічно-правового поля їх виникнення, розповсюдження, використання і вивчення;

- з третього боку, зазначається зона формування та застосування інформаційного-аналітичного забезпечення їх управління, контролювання та оцінювання за включеністю суб'єкту підприємницької діяльності, першочергово в національний, інноваційний процес, обґрунтовуючи вміщення в інноваційному просторі системотворчої сукупності показників аналітичного огляду відповідного об'єкту.

Інноваційний простір ширше інноваційної ємності з причини підвищеного рівня ризиковості провадження інноваційної діяльності та принципом поділу підприємств її здійснення на потенційно інноваційні та інноваційно активні за аспектом результативності комерціалізації розробок і досяжності цілей.

Необхідно відзначити об'єктивність даного погляду на співвідношення оціночних понять інноваційної діяльності системною єдністю її результатів в межах національної інноваційної системи при поділі на результати-донори та результати-реципієнти (-акцептори) [40] із спадковою відповідною диференціацією підприємств-учасників трансферу технологій.

Окремо необхідно подати тлумачення значення та провести визначення місця у взаємозв'язках досліджу-

ваних показників оцінки інноваційної діяльності інноваційної валідності, зокрема щодо введення даного показника в систему оцінювання як зазначеного специфічного виду економічної діяльності, так і його результатів.

Для достовірності прогнозу, більш ретельного вивчення факторів впливу, стохастичних флуктацій пропонуємо впровадити апарат валідності – це така властивість, що дозволяє виносити задовільне чи незадовільне судження стосовно отриманих результатів, враховуючи склад і розмір вибірки, на якій проводилася валідація завдання тобто чим менший обсяг вибірки – тим менш надійні статистичні дані [12].

Оскільки, упровадження нововведень може створювати різні види ефектів, а під ефектом розуміють досягнутий результат у його матеріальному, грошовому, соціальному чи інших вимірах. Ефект характеризує результат інноваційної діяльності організації внаслідок зміни стану певного об'єкта під впливом зовнішнього або внутрішнього фактора, насамперед інноваційного. Для виміру окремих видів ефекту використовують специфічні показники, які кількісно чи якісно характеризують результати, їх врахування відображає полімотивацію інноваційних процесів [55], одним з яких з огляду на схожу з поняттям результативності з одного боку характеризувану ним сторону оцінки отриманих результатів може бути інноваційна валідність.

Саму інноваційну валідність можна представити [17] як міру відповідності прикладної цінності отриманого результату заданим цілям і вимогам та ступінь дієвості, ефективності й практичної значущості (застосовності) нового знання, товару, рішення в заданому ракурсі.

Саме за відповідність отриманих результатів поставленим цілям інноваційну валідність можна віднести до групи показників результативності., а з іншого боку даний показник має відношення до оцінки ефективності інноваційної діяльності як неочікуваної (позапланової) в частині дієвості, ефективності й практичної значущості застосовності, завдяки чому інноваційну валідність можна вважати вододіючою універсальною двополярністю.

В управлінні інноваційною діяльністю та контролюванні отримання від комерціалізації розробок результатів позитивного характеру і спрямування на подальші розширення їх продукування й сталий відповідного типу розвиток, виходячи з сутнісного наповнення понять, показник інноваційної сприйнятливості (здатності) та показник інноваційної валідності може використовуватися на вході та на виході інноваційного процесу, циклу, окремого етапу інноваційного процесу та в рамках окремого інноваційного проекту відповідно і, як наслідок, в оцінюванні результатів інноваційної діяльності мікрорівня.

Також інноваційна валідність буде корисною для оцінки зміни стану інновативності, інноваційності, інноваційної здатності, інноваційної сприйнятливості на мікрорівні та інноваційної диспозиції, інноваційної культури, інноваційної ємності, інноваційного простору на статистичному проміжному та найвищому рівні господарювання за ланцюгом руху створення результатів, та в оцінці інноваційної діяльності загалом у засто-

суванні до кожного окремого поняття або показника сфери інноватики.

Результати дослідження. З метою подальшої побудови модулю показників та впорядкування системності розміщення елементів необхідно надати роз'яснення щодо залежностей і впливів як передумова їх схематичного зображення.

В описі зв'язків і взаємності впливів будемо відштовхуватися від інновативності та інноваційності як основних факторів забезпечення руху інноваційного процесу за стадіями, а інноваційну сприйнятливості та інноваційну диспозицію розглядати як проміжні ланки між ними в забезпечення об'ємності та довершеності інноваційної діяльності.

Інновативність за своїм відображенням якісного рівня готовності господарюючої системи до інноваційних змін у здійсненні прямого впливу в напрямку інноваційної сприйнятливості виступає її первісною на противагу аналогічного напрямку впливу від інноваційної диспозиції визначенням готовності учасників інноваційної праці до створення та втілення інновацій в життя.

Сутність зворотного характеру взаємозв'язку інновативності й інноваційної диспозиції з підкріпленням дифузійною інновацій прямо демонструє готовність виробничо-споживчого сектору економіки до вжитку наукоємної продукції та опосередковано вдавання до несвідомого сарафанного, від вірусного до понад партизанського, маркетингу, а інновативності з інноваційною культурою – в контексті інноваційної асиміляції включення в процес рутинізації комерціалізованих новітніх наступних груп споживачів за критерієм відкритості до новинок за дифузійною моделлю Е. Роджерса.

Інноваційна диспозиція, виступаючи субпроміжною ланкою інноваційної культури з інновативністю та інноваційністю, проявляє опосередкований зв'язок з зазначеними категоріями-показниками якісної оцінки як наступної стадії розвитку реакції суспільства на інновації, де інноваційна ємність вслід за відповідно означеною культурою виступає продовженням поєднання інновативності та інноваційності, а їх сполучення з інноваційною сприйнятливості визначає результат виконання довгострокової перспективи на макрорівні інноваційного простору.

Інноваційна сприйнятливості виступає проміжною ланкою між інновативністю та інноваційністю, визначаючи їх прямий та зворотний комплексний поступальний вплив на ряд інших досліджених понять.

Як показує практика, інноваційна сприйнятливості залежить від безлічі факторів, все різноманіття яких по відношенню до суб'єкта господарювання можна поділити на зовнішні і внутрішні. Найбільш важливу роль відіграють зовнішні чинники, які представляють собою віддзеркалення загального стану і характеру розвитку ринкових відносин в економіці. До числа таких факторів можна віднести: рівень розвиненості кредитно-фінансової системи, стан інвестиційного клімату, якість освіти, наявність системи державної підтримки інновацій та деякі інші [56], що досить широкою спільністю чинників об'єднує поняття інновативності, інноваційності та інноваційної сприйнятливості.

Зворотний вплив між інноваційною сприйнятливістю на інновативність проявляється у готовності до активізації інноваційних ресурсів та прояву інноваційної активності, опосередковано визначаючи подовження руху в напрямку зациклювання характеру впливу від інноваційної диспозиції та інноваційної культури за прямим впливом.

Прямий вплив інноваційна сприйнятливість на інноваційність здійснює, оголюючись задіянням інноваційного потенціалу підприємства в започаткуванні та створенні плинну життєвого циклу інновації як комплексна характеристика спроможності підприємства до інноваційної діяльності та в становленні шляху практичного досягнення стратегічних цілей інноваційного розвитку виконанням короткострокових завдань після маючого плановий характер підготовчого етапу набуття відповідного ресурсного підґрунтя.

Тлумачення інноваційної сприйнятливості як здатності до оперативного збору та обробки інформації для цілей доцільності здійснення впровадження інновацій у зворотному впливі виражає дане поняття як деталізоване продовження інноваційності за аспектом побудови інформаційно-аналітичного забезпечення комерціалізації інноваційних проєктів, прямо визначаючи важливість врахування цього показника в формуванні інструментарію системи контролю на підприємстві.

Інноваційна сприйнятливість виступає субпроміжною ланкою між інноваційною здатністю та інноваційною валідністю зі встановленням прямого поелементного впливу в частині первинного позначення коректності управління під час планування та полегшення визначення характеру контрольних заходів, уточнення інструментарію контролю в залежності від кожного впровадження окремого інноваційного рішення на протязі всього періоду комерціалізації та рутинізації інновації від подальшого розширеного відтворення в товарообігу, а зворотного в частині підвищення ефективності управління на підставі інформаційно-аналітичних результатів контролювання процесу отримання розгляданого типу економічних результатів в підтвердження циклічності інноваційної діяльності.

Інноваційна здатність підприємства виявляється за рахунок його інтелектуального потенціалу, в основі формування якого є інтелектуальний капітал [8], слугуючи підтвердженням доцільності взаєморозміщення елементів схематичного зображення системності взаємозв'язку сукупності показників оцінки при притаман-

ному їм факторному впливі на формування та виявлення результатів інноваційної діяльності різних порядків та проміжків етапності процесу реалізації розробок.

Прямий вплив інноваційності на інноваційну диспозицію, виставляючи її проміжною ланкою між інновативністю та інноваційністю, демонструє циклічність збереження та руху готовності учасників на рівні інноваційної системи створювати, виробляти й споживати товари з інноваційною складовою в забезпечення результативності провадження інноваційної діяльності.

Інноваційність як економічна категорія відзеркалює систему відносин між носієм інноваційності та зовнішнім середовищем щодо наявності ознак, які характеризують передумови виникнення та (або) вже отримані проміжні та (або) кінцеві результати інноваційної діяльності, в чому проявляється зворотність взаємозв'язку з інноваційною диспозицією в пасивній, історично й економічно визнаній, реторсії учасників ринку щодо потенційних покупців у посуванні свої товарів в контексті заохочення до зміни звичок споживання, при чому участь у формуванні інноваційної диспозиції населення та інноваційної культури регіону та країни залежить не від долі підприємств та їх об'їдань, а від новизни, широти функціонального призначення й адаптивності прикладної застосовуваності нового продукту, особливо це притаманно епохальним, радикальним інноваціям, також від ефективності рекламування та менеджменту, в особливості у врахуванні розмаїття факторів турбулентності зовнішнього середовища.

І весь цей процес інноваційного руху відбувається в межах інноваційного простору, формуючи в ньому робоче поле для виникнення та продукування результатів комерційного втілення досягнень НДДКР інноваційної ємності, з чого перше з означених понять сфери аналітики являється ширше другого за принципом відмінності ВВП та ВВП.

За охарактеризованим вище підходом наслідуваного співвідношення за ланцюгом руху створення результатів інноваційної діяльності з іншими показниками оцінки категорій інноватики поняття інноваційної ємності виступає сполучною ланкою з інноваційним простором для блоків інновативноцентрованих, таких як інноваційна диспозиція, інноваційна культура, та інноваційноцентрованих понять, таких як інноваційно піднесені здатність, сприйнятливість, валідність.

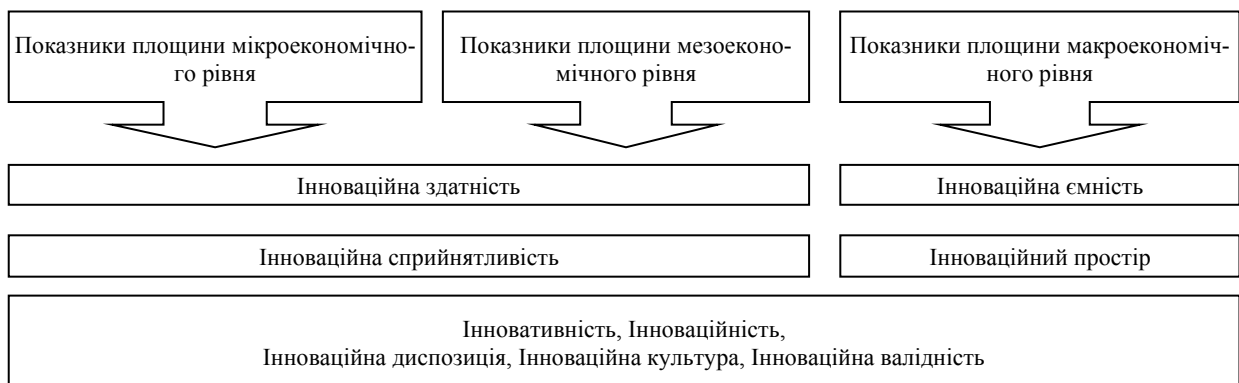

Рис. 1 – Сутнісно-логічне віднесення досліджених понять-показників оцінки результатів інноваційної діяльності промислових підприємств до рівнів господарювання (авторська розробка)

Відповідно до отриманих результатів наукових вишукувань за обраною тематикою дослідження для подальшої схематичної побудови їх комплексного взаємозв'язку проведемо сутнісно-логічне віднесення приведених понять-показників до рівнів господарювання (рис. 1) та відобразимо цю диференціацію у подальшому схематичному зображенні взаємозв'язків.

Виходячи з окремих змістовних й дієвих аспектів ряду показників з підтвердженими ототожненими та опосередкованими зв'язками, опираючись на різні мікро та макроекономічні поняття інноваційної науки, та висновків щодо питань їх взаємного сполучення, вбачається доцільним зазначити місце інноваційної асиміляції на ряду з інноваційною дифузиею в комплексності оцінювання результатів інноваційної діяльності.

Інноваційна асиміляція в напрямку інновативної спрямованості за зв'язком з інноваційною диспозицією і наслідково з відповідного характеру культурою та інноваційна дифузія в напрямку інноваційної спрямованості за зв'язком з інноваційною сприйнятливостю та інноваційною ємністю, рух яких по прямому та зворотному впливам рівновеликий та значимий, поділяє блок показників на два дуально розміщених поля відповідних понятійних характеристик.

Оскільки впровадження інновацій потребує наявності певних важелів (показників) впливу, можна наголосити на потребі формування цілісної системи показників загалом, що відбиватиме різні напрямки оцінки результатів інноваційної діяльності.

Враховуючи здобутки проведеного дослідження щодо змістовного наповнення понять та його вираження у функціональному призначенні показників, виникає впливаюча з викладеного вище потреба розгляду застосовності агрегування (інтегрування) до показників якісної оцінки з огляду на існування кількісного вираження та / або можливість кількісного виміру деяких показників таких, як ступінь інноваційної сприйнятливості, інноваційна валідність, та суміщення якісного та комплексного методичних підходів до оцінювання результатів інноваційної діяльності в співрозміщенні показників у сукупності їх оціночних можливостей.

З чого випливає можливість створення сукупної величини якісної оцінки результатів на базі приведених показників як інтегральний елемент системи оцінювання, враховуючи такі особливості окремих показників, як наступна.

Інноваційність характеризує як векторну величину, яка характеризує інноваційний об'єкт чи процес через сукупність оцінок ознак, що визначають інноваційність [57]. При цьому не обґрунтовано, чим зумовлений такий вибір – наскільки це є векторна величина чи порядок розрахунку [24].

Специфіка системного підходу визначається тим, що він орієнтує дослідження на розкриття цілісності об'єкту і забезпечуюючих її механізмів, на виявлення різноманітних типів зв'язків складного об'єкту і зведення їх в єдину теоретичну картину [58] визначає в основі даного методу структурність побудови даного наукового знання щодо представлення взаємозалежності наведеної сукупності показників аналізу у їх застосовності в оцінюванні результатів комерціалізованого

втілення розробок орієнтовано на поетапність виокремлення проміжних і кінцевих ефектів досліджуваного характеру отримання результатів та використання показників за стадіями інноваційного процесу.

Поетапність виокремлення проміжних і кінцевих ефектів, як різновидів кількісного, зокрема вартісного, виміру результатів, так і самих результатів, визначається місцем їх зародження як першоджерела на окремих об'єктах інноваційної системи, позначаючись мікроекономічним рівнем, в очевидних різновидах, першочергово в якості інноваційної продукції й інноваційного доходу, та подальшим рухом за розширенням таксономічного ряду результування наслідків комерціалізації нововведень, зокрема на результати першого, другого та наступних порядків, на вищі рівні господарювання за каналами поширення інновацій та каналами збуту продукції з паралельною дією інноваційної асиміляції, за участю інноваційної інфраструктури з одночасною диференціацією за стадіями інноваційного процесу та структуруванням за масштабами впливу на аспекти функціонування суб'єкту інноваційного підприємництва та розгортання інноваційного розвитку.

На підставі такого структурного різноманіття розширення результатів інноваційної діяльності вибудовується структура формування комплексності оцінки перетікаючого одного показника в інший.

Послідовність переходу виокремлених показників ілюструє стадії перетікання інноваційного процесу на всіх рівнях господарювання, дозволяючи об'єднати їх в окремий блок комплексної оцінки результатів інноваційної діяльності з огляду на широту їх різноманітності та тісні зв'язки з окремими та попарними економічними категоріями сфери інноватики.

Такі наслідкові зв'язки показників оцінки різнобічності інноваційної діяльності, зав'язані на інновативних категоріях та їх глибинних породжуючих залежностях, формує багатоступеневе інформаційно-аналітичне охоплення інноваційної діяльності і доводить її системність при існуванні в умовах невизначеності та підвищених ризиків.

Сукупність показників в переплетеннях своїх взаємозв'язків, подане обґрунтування яких між розглядаєними показниками проявляється в розміщенні елементів по відношенню один до одного, утворюють аналітичний блок комплексної поступальної структуротворчої оцінки результатів інноваційної діяльності промислових підприємств за рівнями господарювання на базі показників якісної оцінки різних аспектів інноваційної діяльності, що за його змістом у застосуванні щодо результатів інноваційної діяльності представляє собою модель, схематичне зображення якої представлено на рис. 2.

На зменшення громіздкості рисунку покликано вдавання до умовних позначень з поданням їхнього розшифрування у вигляді табл. 4.

З метою формування цілісної картини щодо побудованої моделі на ряду з розкриттям включеності кожного показника до неї пропишемо розташування елементів інноваційно орієнтованих показників та їх взаємозв'язків в аналізі результатів інноваційної діяльності за рівнями економічної структури національної еконо-

міки, знаходження показників на кордонах рівнів, їх суміжність.

Обґрунтування причин розміщення на економіко-господарських рівнях проведеного раніше відповідного їм співвіднесення показників розпочнемо з центрального блоку.

Оскільки створення та впровадження інновацій починається на окремому суб'єкті взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих активних та пасивних суб'єктів національної інноваційної системи, відлік формування інноваційних результатів бере свій початок з мікрорівня як середовища окремих осередків зародження ідей і формування їх завершених варіантів.

Таблиця 4 – Умовні позначення елементів аналітичного блоку оцінки результатів інноваційної діяльності

Умовні позначення	Розшифрування	Умовні позначення	Розшифрування
1	2	3	4
РІД	Результати інноваційної діяльності	ІЗд-ь	Інноваційна здатність
ІлР	Інтелектуальні ресурси	ІВ-ь	Інноваційна валідність
ІлК	Інтелектуальний капітал	ІД-я	Інноваційна диспозиція
ІнК	Інноваційний капітал	ІКра	Інноваційна культура
Ін-ь	Інновативність	ІЄм-ь	Інноваційна ємність
Іц-ь	Інноваційність	ІП-р	Інноваційний простір
ІСр-ь	Інноваційна сприйнятливість	ІДф-я	Інноваційна дифузія
–	–	ІАс-я	Інноваційна асиміляція

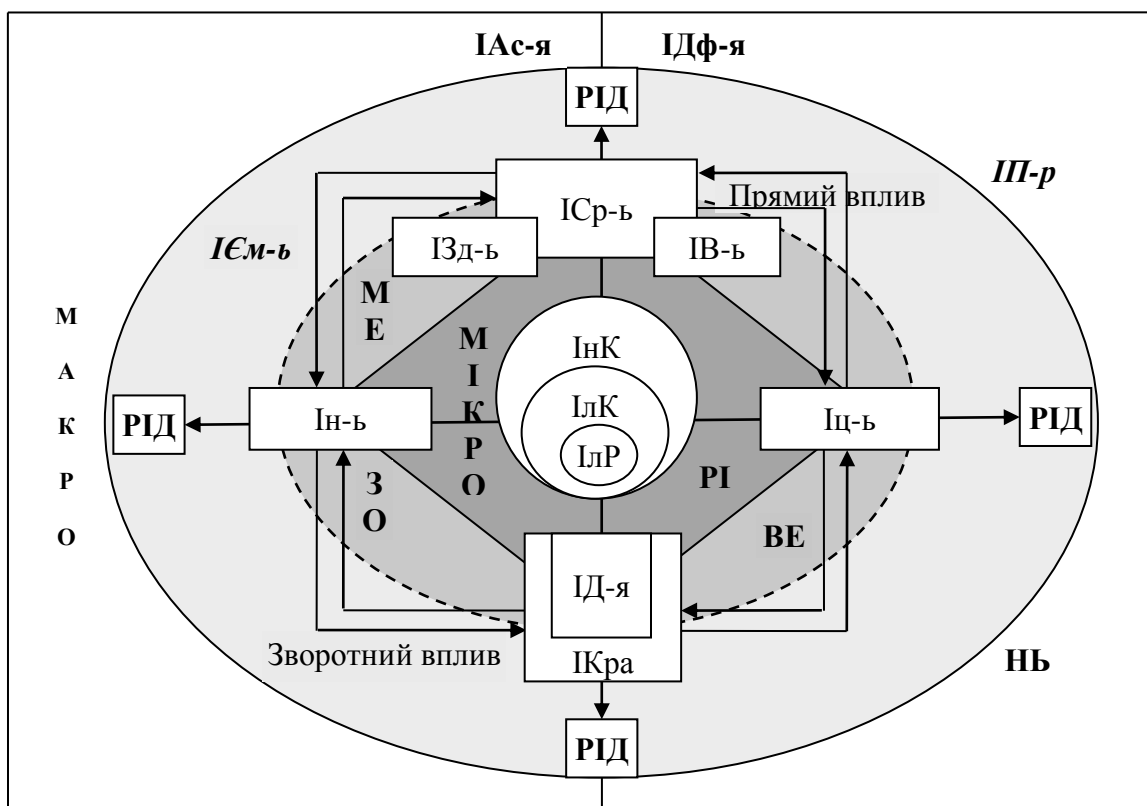

Рис. 2 – Модель якісної оцінки результатів інноваційної діяльності промислових підприємств за рівнями господарювання (авторська розробка)

Результати впровадження інноваційних розробок виникають в сфері дії структурного капіталу під керівництвом людського капіталу, формованого на підставі інтелектуально-особистісних характеристик людських трудових ресурсів в складі інтелектуального, з якого внаслідок вбудовування інновацій в систему останнього за змістом його структурних елементів та відповідністю типізаційної характеристики комерціалізованих нововведень та розробок сутнісному розкриттю частин інтелектуального виду капіталу суб'єктів підприємництва [28] еволюціонував й набув більшого значення інший тип нетрадиційного капіталу – інноваційний.

Інновативність в якості здатності до впровадження та інноваційність в якості здатності до поширення інновацій, як зазначалося вище, та одночасно являю-

чись характеристиками, які відображають якісний рівень готовності господарюючої системи, охоплюють здатність за усіма видами ресурсів, дозволяючи визначати інновативність та інноваційність сягаючими з мікрорівня по макрорівень.

За сутнісним розкриття та орієнтацією на окремих суб'єкт впровадження інновацій такі узагальнені якісні характеристики як інноваційна здатність та інноваційна спроможність з огляду на утворення окремими підприємствами в першу чергу мезосередовища, зокрема при кластеризаційних формуваннях та економічних зонах регіонального охоплення, відносяться до мікрорівневої зони національної економіки, а для макрорівня існують інші показники, ототожнено й масштабовано відбива-

ючі їх особливості у рівнево відповідному вищому господарюванні.

Посилаючись на авторське критеріально орієнтоване за результатами наукової розвідки термінування інноваційної сприйнятливості для мезоекономічного та макроекономічного рівнів та логічне причинно-наслідкове перегукування сутнісних аспектів сукупності показників оцінки за їх перекладанням на результати, розміщення інноваційної сприйнятливості та інноваційної здатності, відповідно, за ланцюговою реакцією визначається простягаючимся з найнижчого по найвищий економіко-господарський рівень.

Інноваційна диспозиція як частина інноваційної культури опосередковано включається до макросередовища через розширюваний наслідуваний розвиток зв'язку за інновативною готовністю з причини загальнолюдської притаманності її сутності не тільки виробникам інноваційної продукції, а й в першу чергу її споживачам, що визначає її розповсюдження на всі рівні господарювання паралельно каналам дифузії інновацій за готовністю до сприйняття та суміжно за готовністю до впровадження.

Інноваційна культура діленням по відношенню до організації на зовнішню та внутрішню простягається на всі три рівні господарської системи.

Стан інноваційної ємності в широкому сенсі визначає сприятливість інноваційного середовища з набуття, збереження та зміни інноваційного статусу суб'єктами інноваційного сектору економіки, визначаючи сферу її реалізації за межами мікроекономічного рівня.

Отже, за своїм сутнісним складом інноваційна ємність щодо інноваційності, як у випадку з інноваційною диспозицією та інноваційною культурою, виступає різновидом розширеного за масштабом осяжності розвитку змісту та охоплення учасників рівня інноваційної здатності суб'єктів господарювання, проте, на протигагу зазначеній в порівнянні ланці зв'язку, інноваційна ємність охоплює і інновативність за значенням образу мислення та місцем в отриманні та продукуванні результатування комерціалізації довершених ідей та дозволяє визначити рівень даного поняття як макроекономічний.

У відповідності до зв'язку утвореного комплексу взаємопов'язаних показників з інноваційною ємністю та включеності її в інноваційний простір для цілей врахування поетапності виокремлення проміжних і кінцевих ефектів досліджуваного характеру отримання за стадіями інноваційного процесу інноваційний простір було прирівняно до макросередовища з огляду на факт існування за видами економічної діяльності та характером економічної активності й інших видів її здійснення без впровадження принципово нових характеристик товарів, процесів, маркетингу та управління, а збереження виділення мезоекономічного та мікроекономічного покликано на підкреслення протікання специфічного різновиду економічної діяльності на різних рівнях господарювання.

Також границя рисунку завершується ототожненням макросередовища й інноваційного простору, так як наразі спостерігаються лише зародки формування інноваційного простору в глобальному масштабі економічного простору завдяки міжнародному трансферу технологій та наукової інтеграції.

Розміщення інноваційної валідності, інноваційної асиміляції та інноваційної дифузії в розрізі економіко-господарських рівнів знайшло своє відображення в частині розгляду даних показників.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Враховуючи специфіку поетапної диференціації та залучання до продукування подальших за ланцюговою реакцією, результати інноваційної діяльності, починаючи з окремого осередку їх зародження та впровадження на підприємствах науково-виробничого сектору інноваційної інфраструктури та активних учасників інноваційної системи, виникають від простих явних і відчутних різновидів у вигляді інноваційної продукції та рухаються у напрямку зміни станів і процесів, розширюються у просторі та часі до зміни технологічних укладів, з мікрорівня до глобальних масштабів.

Поглибимо характеристику аналітичності показників оцінки результатів інноваційної діяльності.

Сформована модель структурно, рівнево, системно взаємопов'язаних показників представляє собою за можливістю вбудовування елемент системи оцінювання результатів впровадження інновацій як на комерційній основі, так і орієнтовано на досягнення соціально значимих цілей.

А наявність і можливість вибору варіантів розрахунку кількісного виміру зазначеного переліку показників робить модель (комплексно) універсальною.

Збереження досягнутих характеристик розвитку створює та зміцнює базис для подальшого досягнення та масштабування сталості не тільки інноваційного, а й будь-якого розвитку.

У класифікації аналітичного інструментарію інноваційної діяльності можна виділити за порядком її здійснення три групи показників: готовності, виконання, результату.

Показники готовності до інноваційної діяльності, а значить й до отримання результатів в процесі інноваційної діяльності, зокрема в питаннях підвищеної ризиковості інноваційного розвитку як стратегічного результату з причини відсутності гарантованості позитивних результатів від впровадження інновацій включають інноваційну здатність, інноваційну сприйнятливість й інноваційність як їх агрегатну величину та інноваційну диспозицію й інновативність як запоруку існування істотних умов для застосування перерахованих.

Показники виконання поставлених завдань на досягнення цілей у вигляді отримання окремих заданих результатів характеризують процес здійснення впровадження інновацій та їх перетворення у готовий інноваційний продукт та включають інноваційну сприйнятливості (спроможність) як супровідну характеристику всіх стадій інноваційного процесу й відповідного економічного характеру здатність за ланцюговим зв'язком, інноваційну валідність як проміжну оцінку стадій за впровадження нововведення в частині отримання проміжних результатів.

Показники результатів застосовуються на виході інноваційного процесу в мікрорівневій площині або життєвого циклу інновацій на вищих господарських рівнях такі як інноваційна валідність, інноваційна диспозиція, інноваційна культура, інноваційна ємність та інноваційний простір як завершальна характеристика

формування інноваційного середовища, являючись його певним результатом за характером масштабу.

Інноваційна культура, а перш за все інноваційна диспозиція визначають інновативність і, як наслідок, інноваційність, повертаючи до показників готовності в підтвердження циклічності інноваційної діяльності.

Кожен з даних показників відноситься до різних груп за стадіями інноваційного процесу: готовності, процесу, оцінки контрольованих та неконтрольованих наслідків комерціалізації новацій, – а модель об'єднує їх в комплексності вимірювання результативності провадження інноваційної діяльності й, як наслідок, її результатів якісної направленості оцінки.

У відповідності до визначення результативності з огляду на загальнонаукову дефініцію результату кожен з досліджуваних показників окремо, а їх сукупність комплексно, на першій погляд, забезпечують оцінку якісного прояву результату. Оскільки результативність носить характер план-фактного аналізу, обрані показники необхідно розглядати як аналітичні інструменти результативності.

На виконання цілей віднесення за своїми сутнісними аспектами до груп оцінювання результативності або ефективності кожного показника з досліджуваного ряду в межах мети проваджуваного дослідження щодо накладання існуючого аналітичного інструментарію галузі інноватики на результати її втілення в їх оцінюванні можемо зробити наступний висновок:

- до показників групи результативності відносяться: інновативність та інноваційність за фундаментальним характером для інших показників та інноваційного функціонування суб'єкту підприємництва, інноваційна ємність та інноваційний простір як масштабні виявлення впровадження нововведень;

- до показників групи ефективності відносяться: інноваційна ємність;

- до груп показників результативності та ефективності одночасно відносяться: інноваційна здатність та інноваційна сприйнятливості як показники результативності через певний проміжок часу або певну кількість етапів на ряду з інноваційною здатністю та інноваційною сприйнятливостію за аналогією з першим в групі ефективності показником з причини наявності сутнісної спільності; інноваційна валідність, інноваційна диспозиція (як парний інструмент двобічності оцінки одних і тих же об'єктів) і наслідково інноваційна культура.

Віднесення даних показників до наведених вище груп підтверджує комплексність побудованої моделі в аналітичному застосуванні.

Збір даних для виміру частини показників з огляду на масштаб їх охоплення та відношення до певного рівня економічної структури створює складності в проведенні аналізу результатів інноваційної діяльності для окремих учасників інноваційного процесу, роблячи аналітичний огляд за ними та за певних умов публічним оцінюванням, та виводить їх застосування на національний, регіональний статистичний рівні.

З огляду на змістовне відсилання багатьох наведених понять і сутнісно відповідних їм показників до інноваційного потенціалу, за згаданим на початку ототожненим зв'язком, за умови інтерпретації його як різновиду результату [49] та інноваційної активності як

фактору-результату [40] відповідного виду економічної діяльності, даний аналітичний блок (модель) доцільно застосовувати загалом до оцінки РІДів за принципом трактування результату як такого і як певного виду за тематикою дослідження.

В результаті проведеного наукового вишукування щодо використання складових існуючого інструментарію економічного аналізу інноваційного спрямування в оцінюванні результатів реалізації нових розробок та ідей технологічного та нетехнологічного типу інновацій з врахування ланцюга створення інновацій за стадіями інноваційного процесу та рівнями господарської системи було не тільки детально обгрунтовано взаємність впливів і зв'язків, а й детально встановлено доцільність застосування обраного для аналізу набору показників в оцінювання означених результатів.

Уточнено сутнісні аспекти терміносистеми оціночних понять інноваційної діяльності в контексті дослідження відповідних взаємозв'язків щодо перекладання, розширення їх функціонального використання на результати комерціалізації інновацій.

Таким чином, на базі сукупності показників була сформована модель якісної оцінки результатів інноваційної діяльності промислових підприємств та зумовлена нею можливість подальшого виведення розрахунку інтегрального показника відповідної оцінки з градаціями за рівнями господарювання економічної системи з врахуванням особливостей та умов функціонування підприємств інноваційного статусу на них, який може стати елементом системи оцінювання інноваційних результатів.

Також охарактеризовано різні аспекти аналітичності перекладених показників оцінки результатів інноваційної діяльності щодо визначення їх належності до комплексних груп оцінювання результативності й ефективності та характерного віднесення до стадій інноваційного процесу або життєвого циклу інновацій.

Перспективами подальших досліджень даної виокремленої тематики вбачається вбудовування сформованої моделі взаємопов'язаних інноваційно орієнтованих показників в систему оцінювання результатів інноваційної діяльності, зокрема вивчення впливу показників інноваційної діяльності на оцінку її результатів.

Також потребує поглиблення вивчення змістовного наповнення та функціональної валідованої застосовності окремих з вивчених та комплексу показників в аналізі результатів інноваційної діяльності.

В загальному плані побудова системи показників аналізу результатів інноваційної діяльності, визначення критеріїв їх віднесення за доцільністю та валідністю, обгрунтоване розширення діапазону застосування існуючих прийомів та способів оцінки інших складових інноваційної сфери на результати комерційного втілення ідей з урахуванням поетапності їх виникнення за стадіями інноваційного процесу, таксономії результатів та спадковості впливу на подальше розширення їх різноманітності в ході розбудовування інноваційного розвитку, вбудовування нових та існуючих показників та формалізацій у вже сформовані та перебуваючі в стадії формування системи оцінювання, встановлення співвідношення нових і перевірених практикою, вироблення нових методик розрахунків прогностичного напрямку в цілях підвищення ефективності вибору

інноваційних проєктів, управлінських рішень, стратегічних коректив тощо визначає напрямки подальших досліджень інформаційно-аналітичного забезпечення

контролювання результатів заснованої на практичному введенні в оборот новачій діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волощук Л.О. Інноваційний розвиток та економічна безпека промислових підприємств: проблеми комплексного управління. [монографія] / Л.О. Волощук / Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2015. – 396 с.
2. Гнатюк Я.І. Інноваційність як основа розвитку конкурентоспроможності / Я.І. Гнатюк // Наукові записки. – 2014. – 1-2 (46-47). – С 32 – 38 [Е. рес.]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nz_2014_1-2_7.pdf
3. Голубенко А.А. Анализ возможностей инновационного развития в процессе формирования стратегических направлений инновационной деятельности предприятия / А.А. Голубенко // Экономика промышленности. – Донецьк: Інститут економіки промисловості НАН України, 2002. – №2 (16). – С. 80-84.
4. Жихор О.Б. Інноваційний потенціал регіону та підходи до його оцінки // Коммунальное хозяйство городов. Научно-технический сборник. — 2006. — № 73. — С. 56—66.
5. Лляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: Підручник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2010. – 334 с.
6. Литвиненко А.О. Оцінювання сприйнятливості підприємства до впровадження інновацій / А.О. Литвиненко // Научковотезнічний збірник. – 2009. – № 87. – С. 156 – 162 [Е. рес.]. – Режим доступу: https://eprints.kname.edu.ua/11709/1/156-162_Литвиненко_АО.pdf
7. Лігоненко Л.О. Методологія та інструментарій оцінювання інноваційності підприємства / Л.О. Лігоненко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – № 3. – С. 105 – 117 [Е. рес.]. – Режим доступу: https://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2015_3_105_117.pdf
8. Мусійовська О.Б., Гудзь О.І. Інноваційна сприйнятливість та інноваційна здатність у процесі формування інноваційної політики підприємства / О.Б. Мусійовська, О.І. Гудзь // Причорноморські економічні студії. – 2017. – Випуск 18. – С. 83 – 88 [Е. рес.]. – Режим доступу: http://bses.in.ua/journals/2017/18_2017/20.pdf
9. Rogers, E.M. Diffusion of innovations. (4th ed.), NY: Free Press, 1995
10. Stern S, Porter M. E., Furman J. L. (2001). The determinants of national innovative capacity. Research Policy, forthcoming. – [Electronic resource]. – Access mode: www.isc.hbs.edu/Innov_9211.pdf
11. Федулова І.В. Теоретичне обґрунтування сутності інноваційного потенціалу / І.В. Федулова // Економічні науки: Вісник Житомирського Державного технічного університету. – 2009. – №1 (47). – С. 210 – 214.
12. Філіппова С.В. Стратегічний конкурентний аналіз розвитку інноваційних підприємств: прогностична валідність / Філіппова С.В., Карпенко Л.М. / Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 6. – С. 392-404 [Е. рес.]. – Режим доступу: <https://eco-science.net/downloads/>
13. Шумпетер, Й. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия. Эксмо, 2007, с. 132-133.
14. Шипуліна Ю.С. Інноваційна культура організації: сутність, структура, підходи до оцінки / Ю.С. Шипуліна // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2010. – № 2. – С. 132 – 138 [Е. рес.]. – Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/209/1/3_6.pdf
15. Яценко О.В. Аналіз інноваційної активності промислових підприємств України / О.В. Яценко // Випуск наукових праць ЧДТУ. – 2009. – Випуск № 22. – С. 16 – 21 [Е. рес.]. – Режим доступу: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/88304/84148>
16. Дяба О.М. Інноватизація виробництва: теоретичні основи та прикладний аспект / О.М. Дяба // Інвестиції: практика та до-
свід. – 2017. – № 22. – С 27 – 31 [Е. рес.]. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2017/8.pdf
17. Носовець О.І. Інноваційна діяльність та її результати: проблеми визначення як об'єкту контролю / О.І. Носовець, Л.О. Волощук // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка, фінанси, облік, менеджмент і право: актуальні питання та перспективи розвитку» (Полтава, 22 червня 2019 р.) – К.: Центр фінансово-економічних наукових досліджень. 2019. – С. 57 – 61 [Е. рес.]. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1ISLNWD71rJxvvdJzE0124M5odsVbdoCT/view>
18. Кондрашихін А.Б. Інноваційний простір туризму: теоретичне підрунтя і тенденції розвитку / А.Б. Кондрашихін // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Гостинність, сервіс, туризм: досвід, проблеми, інновації» (Київ, 23 квітня 2015 р.) – К.: Видав. центр КНУЖіМ. 2015. – Т. 2. – С. 345 – 348 [Е. рес.]. – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/8760/2/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8%20%D0%9A%D0%9D%D0%A3%D0%9A%D1%96%D0%9C.pdf#page=345>
19. Курс социально-экономической статистики. Под ред. Назарова М.Г. [Е. рес.]. – Режим доступу: http://www.std72.ru/dir/statistika/kurs_socialno_ekonomichesk_oj_statistiki_pod_red_nazarova_m_g/glava_35_statistika_innovacij/226-1-0-3887
20. Слободняк І.А. К вопросу о сущности категории «эффективность» / И.А. Слободняк, А.О. Таровых // Проблемы. Мнения. Решения. – 2014. – № 18 (312). – С. 59 – 68 <https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-suschnosti-kategorii-effektivnost/viewer>
21. Баландин Е. С. Международные стандарты ИСО серии 9000-2000: Методические рекомендации по применению. / Е.С. Баландин, В.Г. Юдаева.– Ульяновск: УлГТУ, 2003. – 90 с.
22. Результативность и эффективность [Е. рес.] – Режим доступу до скачування: <https://kochnev-af.livejournal.com/10378.html> – Назва з екрану.
23. Галюк І.Б. Теоретичні аспекти інноватизації як об'єктивного процесу розвитку економічних систем / І.Б. Галюк // Економічний вісник НГУ. — 2012. — № 3. — С. 12—17 [Е. рес.]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2012_3_4
24. Скворцов Д. І. Інновація, інноваційність та інноваційний розвиток з позицій економічної теорії/ Д.І. Скворцов // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. – № 776. – С. 309 – 314 [Е. рес.]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2013_776_47.
25. Носовець О.І. Інноваційна система в контексті визначення результатів інноваційної діяльності промислових підприємств / О.І. Носовець, Л.О. Волощук // Матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України» (Одеса, 30 – 31 травня 2019 р.) – К.: Одеський національний політехнічний університет. 2019. – С. 175 – 179 [Е. рес.]. – Режим доступу: <https://economics.opu.ua/files/science/oblik/2019/tezy.pdf>
26. Носовець О.І. Місце інноваційної інфраструктури у визначенні результатів інноваційної діяльності промислових підприємств / Носовець О.І., Волощук Л.О. // Науковий журнал «Проблеми економіки». – 2019. – № 3 (41). – С. 123 – 132 [Е. рес.]. – Режим доступу: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2019-3_0-pages-123_132.pdf

27. Что такое инновативность и зачем она нужна [Электронный ресурс] – Режим доступа к скачиванию: <https://viafuture.ru/sozdanie-startapa/innovativnost-eto> – Назва з екрану.
28. Nosovets O.I. Intellectual and innovative capital as an innovation activities results of industrial enterprises. / O.I. Nosovets, L.O. Voloshchuk, K.V. Kovtunencko // Науковий журнал «Економіка: Реалії часу». – 2018. – № 4 (38). – С 49 – 60 [Е. рес.]. – Режим доступу: <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No4/49.pdf>
29. Р.Б. Алтынбаев, Н.З. Султанов. Основы инноватики и управления проектами автоматизации производства. Оренбург. 2013
30. Бузько И.Р. Стратегическое управление инвестициями и инновационная деятельность предприятия / И.Р. Бузько, Е.В. Варганова, А.А. Голубенко. – Луганск: Изд. ВНУ им В. Даля, 2002. – 176 с.
31. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб / Н.В. Краснокутська. – К.: КНЕУ, 2003. – 504 с.
32. Власенко В.В. Управління інноваційною діяльністю: автореф. Дис. на здобуття наук. Ступеня канд. екон. Наук. Спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / В.В. Власенко. – Харків, 2004. – 20 с.
33. Алексеев И.В. Прийнятність інновацій і конкурентоспроможність підприємств / І.А. Алексеев, А.Г. Оленець // Теоретичні та прикладні питання економіки. 2009. – Випуск 19. – С. 147 – 153 [Е. рес.]. – Режим доступу: http://www.tppe.econom.univ.kiev.ua/data/2009_19/zb19_21.pdf
34. Шамина Л.К. Инновационный потенциал предприятия / Л.К. Шамина // Инновации. 2007.- № 9 (107) .- С. 58 – 60 [Е. рес.]. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/innovatsionnyu-potentsial-predpriyatiya/viewer>
35. Смолінська Н.В. Методичні підходи до оцінювання рівня інноваційної спроможності підприємства / Н.В. Смолінська // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 4. Т.1. – С. 215 – 221 [Е. рес.]. – Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/23917/1/mmi2011_4_1_215_221.pdf
36. Алешин С.А. Формирование системы управления процессом производства новой продукции на промышленных предприятиях: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством (управление инновациями)» [Текст] / С.А. Алешин – Орел. – 2011. – 24 с.
37. Якименко Н.В. Управління інноваційною сприйнятливістю як складова адаптивного управління інноваційним розвитком підприємств залізничного транспорту / Н.В. Якименко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 40. – С. 286 – 289 [Е. рес.]. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/upravlinnya-innovatsiynou-spriyatlivistyu-yak-skladova-adaptivnogo-upravlinnya-innovatsiynim-rozvitkom-pidpriemstv/viewer>
38. Гершман М.А. Инновационный менеджмент [Текст] / М.А. Гершман. – М.: Маркет ДС Корпорейшн, 2010. – 482 с.
39. Осло Рекомендации по сбору и анализу данных по инновациям / Совместная публикация ОЭСР и Евростата. – [Третье изд.] – М.: ЦИСН, 2010. – 192 с. [Е. рес.]. – Режим доступу: https://mgimo.ru/upload/docs_6/ruk.oslo.pdf
40. Носовець О.І. Аналіз нормативних засад термінологічного визначення результатів інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні / Волощук Л.О., Носовець О.І. / Розділ 8 у колективній монографії «Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти». Випуск 4. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. – 524 с. – С. 128 – 155. [Е. рес.]. – Режим доступу: https://economics.opu.ua/files/scientific-base/monogr/mono_innov_econom_4_2019.pdf
41. Крюкова О.В., Рева М.В. Особливості екоціннісних диспозицій університетської молоді // О.В. Крюкова, М.В. Рева // Актуальні проблеми психології. – 2009. – Т. 7. – Випуск 20. – Ч.1 – С. 211 – 215 http://ecopsy.com.ua/data/zbirki/2009_20_1/sb20_ch1_51.pdf
42. Советова О.С. Инновативные диспозиции личности, их взаимосвязь и влияние на отношение к социальным изменениям / Канд. дисс. СПб., 1991. 188 с. [Е. рес.]. – Режим доступу: https://studbooks.net/1615426/psihologiya/innovatsionnaya_dispozitsiya_lichnosti
43. Шмелева Е. А. Структурно-функциональная модель инновационного потенциала педагога / Е. А. Шмелева, А. А. Червова, Л. Д. Мальцева, Н. Ю. Прияткина // Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. Серия: Социальные науки. 2014. № 3(35). С. 177–184 [Е. рес.]. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/struktumno-funktsionalnaya-model-innovatsionnogo-potentsiala-pedagoga/viewer>
44. Кузнецова О. Спрямованість інноваційності в системі рис майбутнього психолога / О.Кузнецова // Науковий вісник МНУ ім. В.О. Сухомлинського. Психологічні науки. – 2018. – № 1 (19). – С. 66 – 72 [Е. рес.]. – Режим доступу: http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/Nauk_visnik-1-19-2018.pdf#page=66
45. Фатхутдинов Р. А. Разработка управленческого решения. — М.: Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1999. — 420 с.
46. Шаймиева Э.Ш. Актуальная исследовательская проблематика диффузионного процесса для формирования инновационно-технологической системы региона // Инновационный Вестник Регион. – 2010. – № 4. – С. 2 – 8 [Е. рес.]. – Режим доступу: https://www.elibrary.ru/ip_restricted.asp?grape=https%3A%2F%2Fwww%2Eelibrary%2Eru%2Fitem%2Easp%3Fid%3D15486866
47. Кремень В.Г. Інноваційність і освіта / В. Кремень // Рідна школа. – 2012. – № 4-5 (квітень–травень). – С. 7– 12 [Е. рес.]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2012_4-5_3
48. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» № 3715-VI від 08.09.2011 р. [Е. рес.]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>
49. Nosovets Oleksandra. Innovative potential in the context of determining the innovative activities results of industrial enterprises/Nosovets Oleksandra, Voloshchuk Lidia/New stages of development of modern science in Ukraine and EU countries: monograph / edited by authors. – 2nd ed. – Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2019–528p.–P. 312–337 [E.source]. – Access mode: <http://www.baltijapublishing.lv/download/all-science-3/39.pdf>
50. Социология: энциклопедия / [Сост. А.А. Грицанов, В.Л. Абушенко, Г.М. Евелькин, Г.Н. Соколова, О.В. Терещенко]. – Мн.: Книжный Дом, 2003. – 1312 с.
51. Инновационные технологии в гуманитарном вузе / В.И. Носков, А.В. Кальянов, О.В. Мирошниченко и др. ; [под ред. проф. В.И. Носкова]. – Донецк: ООО «Лебедь», 2002. – 288 с.
52. Швай Р.І. Творчість, креативність та інноваційність як поняття ключової компетентності / Р.І. Швай // Вісник Львівського Університету. – 2009. – Вип. 25. Ч.2. – С. 74 – 81 [Е. рес.]. – Режим доступу: <https://docplayer.net/63155403-Tvorchist-kreativnist-ta-innovaciya-yak-vazhlivi-ponyattya-suchasnoyi-pedagogiki-roksolyana-shvay.html>
53. Лохман Н.В. Категоріальні аспекти діалектики інноваційного простору / Н.В. Лохман // Торгівля і ринок України. – 2018. – № 1 (43). – С. 130 – 136 [Е. рес.]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tiru_2018_1_180
54. Кондрашихін А. Б. 2 Інноваційні засади соціально-економічного розвитку регіону: структурно-інституціональний аспект // Наукові праці НДФІ.– 2012. – Вип. 3 – № 3 (60). – С. 177–182 [Е. рес.]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npdfi_2012_3_28
55. Управління інноваціями [Текст]: навч. посіб. / Н. І. Чухрай, Л. С. Лісовська ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015 – 277 с.
56. Шахбаев С.Р. Преодолевая «иммунитет» к инновациям. Проблемы инновативности российской экономики / С.Р. Шахбаев // Креативная экономика. – 2010. – № 11. – С. 3 – 8

[Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/problemy-innovativnosti-rossiyskoj-ekonomiki/viewer>

57. Жежуха В. Й. Поняття інноваційності технологічних процесів машинобудівних підприємств // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку:

зб. наук. пр./відп. ред. О. С. Кузьмін. Л.: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009.–564 с.
58. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования: Учеб. пособие. — 2-е изд., испр. — К.: МАУП, 2004. — 216 с.: ил. — Библиогр.: с. 208–212.

REFERENCES

- Voloshchuk L.O. (2015) *Innovacijnyj rozvytok ta ekonomichna bezpeka promy'slovyx pidpry'emstv: problemy kompleksnogo upravlinnya* [Innovative development and economic security of industrial enterprises: integrated management problems: a monograph] Odesa: FOP Bondarenko M.O. (in Ukrainian)
- Gnatyuk. Ya.I. (2014) *Innovacijnist` yak osnova rozvytu konkurentospromozhnosti* [Innovation as a basis to develop competitiveness]. *Naukovi zapysky`* [Proceedings] (electronic journal), no. 1–2 (46–47), pp. 32–38. Available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nz_2014_1-2_7.pdf (accessed 05 May 2020).
- Holubenko A.A. (2002) *Analyz vozmozhnostey ynnovatsyonnoho rozvytya v protsesi formirovannya stratehicheskikh napravleny ynnovatsyonnoy deyatel'nosti predpryatyia* [Analysis of opportunities for innovative development in the process of forming strategic directions of innovative activity of the enterprise]. *Ekonomika promyslovosti* [Industrial economics]. Donetsk: Industrial Economics Institute of the Ukrainian National Sciences Academy, pp. 80–84.
- Zhykhor O.B. (2006) *Innovatsiynnyy potentsial rehionu ta pidkhody do yoho otsinky* [Innovative potential of the region and approaches to its assessment]. *Kommunal'noe khozyaystvo horodov* [Municipal economy cities] (electronic journal), no. 73, pp. 56–66.
- Ilyashenko S.M. (2010) *Innovatsiynnyy menedzhment* [Innovation management]. Sumy: VTD «University Book». (in Ukrainian)
- Lytvynenko A.O. (2009) *Otsynuyannya spryynatlyvosti pidpryemstva do vprovadzhennya innovatsiy* [Assessment of the enterprise's susceptibility to innovation]. *Nauchkovotekhnichnyy zbirnyk* [Scientific and technical collection] (electronic journal), no. 87, pp. 156–162. Available at: https://eprints.kname.edu.ua/11709/1/156-162_Литвиненко_AO.pdf (accessed 07 May 2020).
- Lytvynenko A.O. (2015) *Metodolohiya ta instrumentariy otsynuyannya innovatsiynosti pidpryemstva* [Methodology and tools for assessing the innovation of the enterprise]. *Marketynh i menedzhment innovatsiy* [Marketing and innovation management] (electronic journal), no. 3, pp. 105–117. Available at: https://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2015_3_105_117.pdf (accessed 15 May 2020).
- Musiyovska O.B., Hudz' O.I. (2017) *Innovatsiyna spryynatlyvist' ta innovatsiyna zdatnist' u protsesi formuvannya innovatsiynoyi polityky pidpryemstva* [Innovative susceptibility and innovative ability in the forming process the innovation policy of the enterprise]. *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi* [Black Sea Economic Studies] (electronic journal), no. 18, pp. 83–88. Available at: http://bses.in.ua/journals/2017/18_2017/20.pdf (accessed 15 May 2020).
- Rogers, E.M. *Diffusion of innovations*. (4th ed.), NY: Free Press, 1995
- Stern S, Porter M. E., Furman J. L. (2001). *The determinants of national innovative capacity*. Research Policy, forth coming. Available at: www.isc.hbs.edu/Innov_9211.pdf (accessed 15 May 2020).
- Fedulova I.V. (2009) *Teoretychne obgruntuvannya sutnosti innovatsiynnoho potentsialu* [Theoretical substantiation of the innovation potential essence]. *Ekonomichni nauky: Visnyk Zhytomyr's'koho Derzhavnogo tekhnichnoho universytetu* [Economic sciences: Bulletin of Zhytomyr National Technical University] (electronic journal), no. 1 (47), pp. 210–214. Available at: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10719/1/The%20theoretical.pdf> (accessed 15 May 2020).
- Filyppova S.V., Karpenko L.M. (2016) *Stratehichnyy konkurentnyy analiz rozvytku innovatsiynnykh pidpryemstv: prohnostychna validnist'* [Strategic competitive analysis of the development of innovative enterprises: prognostic validity]. *Aktual'ni problemy ekonomiky* [Current economic problems] (electronic journal), no. 6, pp. 392–404. Available at: <https://ecoscience.net/downloads/> (accessed 16 May 2020).
- Shumpeter, Y. (2007) *Teoriya ekonomicheskoho rozvytya. Kapitalizm, sotsyalizm y demokratsiya* [Theory of economic development. Capitalism, socialism and democracy]. Moscow: Exmo (in Russian)
- Shypulina Yu.S. (2010) *Innovatsiyna kul'tura orhanizatsiyi: sutnist', struktura, pidkhody do otsinky* [Innovative culture of the organization: essence, structure, approaches to an estimation]. *Marketynh i menedzhment innovatsiy* [Marketing and innovation management] (electronic journal), no. 2, pp. 132–138. Available at: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/209/1/3_6.pdf (accessed 17 May 2020).
- Yatsenko O.V. (2009) *Analiz innovatsiynoyi aktyvnosti promy'slovyx pidpry'emstv Ukrainy`* [Analysis of innovative activity of industrial enterprises of Ukraine]. *Vypusk naukovy`x prac` ChDTU* [Issue of scientific works of ChNTU] (electronic journal), no. 22, pp. 16–21. Available at: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/88304/84148> (accessed 18 May 2020).
- Dy`ba O.M. (2017) *Innovatsiyna vy`robny`czstva: teoretychni osnovy` ta prykladny`j aspekt* [Production innovation: theoretical foundations and applied aspect]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid* [Investments: practice and experience] (electronic journal), no. 22, pp. 16–21. Available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2017/8.pdf (accessed 18 May 2020).
- Nosovec` O.I., Voloshchuk L.O. (2019) *Innovatsiyna diyal'nist' ta yiyi rezul'taty: problemy` vy`znachennya yak ob'yektu kontrolyu* [Innovation activity and its results: definition problems as control object]. *Proceedings of the Mizhnarodna naukovopraktychna konferenciya «Ekonomika, finansy`, oblik, menedzhment i pravo: aktual'ni pytannya ta perspektyvy` rozvytku» (Ukraine, Poltava, June 22, 2019)*, Poltava, Center for Financial and Economic Research, pp. 57–61. Available at: <https://drive.google.com/file/d/1ISLNWD71rJxvvdJzE0124M5odsVbdoCT/view> (accessed 22 May 2020).
- Kondrashy`xin A.B. (2015) *Innovatsiynnyy prostir tury`zmu: teoretychne pidgruntya i tendetsiyi rozvytku* [Innovative space of tourism: theoretical basis and development trends]. *Proceedings of the II Mizhnarodna naukovopraktychna konferenciya «Gostynnist`, servis, turyzm: dosvid, problemy`, innovatsiyi» (Ukraine, Kyiv, April 23, 2015)*, Kyiv: Published. KNUKiM center, pp. 345–348. Available at: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/8760/2/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8%20%D0%9A%D0%9D%D0%A3%D0%9A%D1%96%D0%9C.pdf#page=345> (accessed 22 May 2020)
- Nazarov M.G. *Kurs socy`al'no-ekonomicheskoy staty`styky`* [Course of socio-economic statistics] (eds. Nazarov M.G.) Available at: https://www.std72.ru/dir/statistika/kurs_socialno_ekonomicheskoy_statistiki_pod_red_nazarova_m_g/226 (accessed 25 May 2020)
- Slobodnyak Y.A., Tarovix A.O. (2014) *K voprosu o sushhnosti` kategory`y` «effektyvnost'»* [On the question of the essence of the category «efficiency»]. *Problemi. Mneny`ya. Resheny`ya*. [Problems. Opinions. Solutions.] (electronic journal), no. 18 (312), pp. 59–68. Available at:

- <https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-suschnosti-kategorii-effektivnost/viewer> (accessed 25 May 2020).
21. Balandy'n E.S., Yudaeva V.G. (2003) *Mezhdunarodnyye standarty Y'SO sery'y' 9000-2000: Metodicheskiye rekomendatsiy'y' po pry'meneny'yu* [ISO 9000-2000 series international standards: Guidelines for application]. Ulyanovsk: UINTU. (in Russian)
 22. Rezul'taty'vnost' y' efekty'vnost' [Effectiveness and efficiency]. Name from the screen. Available at: <https://kochnev-a-f.livejournal.com/10378.html> (accessed 28 May 2020).
 23. Galyuk I.B. (2012) Teorety'chni aspekty' innovaty'zatsiyi yak ob'yekty'vnogo procesu rozvy'tku ekonomichny'x sy'stem [Theoretical aspects of innovation as an objective process of economic systems development]. *Ekonomichny'j visny'k NGU* [Economic Bulletin of the NMU] (electronic journal), no. 22, pp. 16–21. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2012_3_4 (accessed 28 May 2020).
 24. Skvorcov D. I. (2013) Innovaciya, innovacijnist' ta innovacijny'j rozvy'tok z pozy'cij ekonomichnoyi teorii [Innovation, innovativeness and innovative development from the economic theory standpoint]. *Visny'k Nacional'noyi universy'tetu «Lviv's'ka politexnika». Menedzhment ta pidpry'yemny'ctvo v Ukrayini: etapy' stanovlennya i problemy' rozvy'tku* [Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic». Management and entrepreneurship in Ukraine: formation stages and development problems] (electronic journal), no. 776, pp. 309–314. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2013_776_47 (accessed 31 May 2020).
 25. Nosovecz' O.I., Voloshhuk L.O. (2019) Innovacijna sy'stema v konteksti vy'znachennya rezul'tativ innovacijnoyi diyal'nosti promy'slovy'x pidpry'yemstv [Innovation system in the determining context the innovation activities results of industrial enterprises] Proceedings of the XIII Vseukrayins'ka naukovo-prakty'chna konferenciya «Oblikovo-anality'chne zabezpechennya innovacijnoyi transformaciyi ekonomiky' Ukrayiny» (Ukraine, Odessa, May 30 - 31, 2019), Odessa National Polytechnic University, pp. 175–179. Available at: <https://economics.opu.ua/files/science/oblik/2019/tezy.pdf> (accessed 31 May 2020).
 26. Nosovecz' O.I., Voloshhuk L.O. (2019) Misce innovacijnoyi infrastruktury' u vy'znachenni rezul'tativ innovacijnoyi diyal'nosti promy'slovy'x pidpry'yemstv [The place of innovation infrastructure in determining the innovation activities results of industrial enterprises]. *Naukovy'j zhurnal «Problemy' ekonomiky'»* [Scientific journal «Problems of Economics»] (electronic journal), no. 3 (41), pp. 123–132. Available at: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2019-3_0-pages-123_132.pdf (accessed 01 June 2020).
 27. Chto takoe y'nnovaty'vnost' y' zachem ona nuzhna [What is innovation and why is it needed]. Name from the screen. Available at: <https://viafuture.ru/sozдание-startapa/innovativnost-eto> (accessed 01 June 2020).
 28. Nosovecz' O.I., Voloshhuk L.O., Kovtunenکو K.V. Intellectual and innovative capital as an innovation activities results of industrial enterprises. *Naukovy'j zhurnal «Ekonomika: Realiiy chasu»* [Scientific journal «Economics: Realities of Time»] (electronic journal), no. 4 (38), pp. 49–60. Available at: <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No4/49.pdf> (accessed 03 June 2020).
 29. Altinbaev R.B., Sultanov N.Z. (2013) *Osnovi y'nnovaty'ky' y' upravleny'ya proektamy' avtomaty'zacy'y' proy'zvodstva* [Fundamentals of innovation and project management of production automation]. Orenburg. (in Russian)
 30. Buz'ko Y.R., Vartanova E.V., Golubenکو A.A. (2002) *Strategy'cheskoe upravleny'e y'nvesty'cy'yamy' y' y'nnovacy'onnyaya deyatel'nost' predpry'yaty'ya* [Strategic investment management and innovative activity of the enterprise]. Lugansk: Y zd. VNU y'm V. Dalya. (in Russian)
 31. Krasnokuts'ka N.V. (2003) *Innovacijny'j menedzhment* [Innovation management]. Kyiv: KNEU. (in Ukrainian)
 32. Vlasenko V.V. (2004) *Upravlinnyya innovacijnoyu diyal'nistyu* [Innovation management] (PhD) Kharkiv. (in Ukrainian)
 33. Alyksyeyev I.V. (2009) Pry'jnyatnist' innovacij i konkurentospromozhnist' pidpry'yemstv [Acceptability of innovations and competitiveness of enterprises]. *Teorety'chni ta pry'kladni py'tannya ekonomiky'* [Theoretical and applied issues of economics] (electronic journal), no. 22, pp. 16–21. Available at: http://www.tppe.econom.univ.kiev.ua/data/2009_19/zb19_21.pdf (accessed 05 June 2020).
 34. Shamy'na L.K. (2007) Y'nnovacy'onnij poteny'al predpry'yaty'ya [Innovative potential of the enterprise]. *Y'nnovacy'y'* [Innovations] (electronic journal), no. 9 (107), pp. 58–60. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/innovatsionnyy-potentsial-predpriyatiya/viewer> (accessed 05 June 2020).
 35. Smolins'ka N.V. (2011) *Metody'chni pidxody' do ocinyuvannya rivnya innovacijnoyi spromozhnosti pidpry'yemstva* [Methodical approaches to assessing the level of innovative capacity of the enterprise]. *Marketynh i menedzhment innovatsiy* [Marketing and innovation management] (electronic journal), no. 4, pp. 215–221. Available at: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/23917/1/mmi2011_4_1_215_221.pdf (accessed 07 June 2020).
 36. Alesh'n S.A. (2011) *Formy'rovany'e sy'stemi upravleny'ya processom proy'zvodstva novej produkcy'y' na promishlenny'x predpry'yaty'yax* [Formation of a control system for the production process of new products at industrial enterprises] (PhD) Moscow (in Russian)
 37. Yaky'menko N.V. (2012) Upravlinnyya innovacijnoyu spry'jnyatly'visty' yak skladova adaptiv'nogo upravlinnyya innovacijny'm rozvy'tkom pidpry'yemstv zalizny'chnogo transportu [Management of innovation susceptibility as a component of adaptive management of innovative development of railway transport enterprises]. *Visny'k ekonomiky' transportu i promy'slovosti* [Bulletin of Transport Economics and Industry] (electronic journal), no. 40, pp. 286–289. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/upravlinnyya-innovatsionnyu-spryinyatlivisty-yak-skladova-adaptivnogo-upravlinnyya-innovatsionim-rozvitkom-pidpriemstv/viewer> (accessed 07 June 2020).
 38. Gershman M.A. (2010) *Y'nnovacy'onnyj menedzhment* [Innovation management]. Moscow: DS Corporation Market. (in Rus.)
 39. (2010) *Oslo Rekomendacy'y' po sboru y' analy'zu danny'x po y'nnovacy'yam* [Oslo Guidelines for Innovation Data Collection and Analysis]. Sovmestnaya publy'kacy'ya O'ESR y' Evrostatata [Joint publication of the OECD and Eurostat]. Moscow: CISN (in Russian) Available at: https://mgimo.ru/upload/docs_6/ruk.oslo.pdf (accessed 09 June 2020).
 40. Nosovecz' O.I., Voloshhuk L.O. (2019) Analiz normaty'vny'x zasad terminologichnogo vy'znachennya rezul'tativ innovacijnoyi diyal'nosti promy'slovy'x pidpry'yemstv v Ukrayini [Analysis of normative bases of terminological definition of the innovative activities results of industrial enterprises in Ukraine]. *Rozdil 8 u kolekty'vny'j monografiyi «Innovacijna ekonomika: teorety'chni ta prakty'chni aspekty'»* [Section 8 in the collective monograph «Innovative economy: theoretical and practical aspects»], Vol. 4, Kherson: OLDI-PLUS, pp. 128–155 Available at: https://economics.opu.ua/files/scientific-base/monogr/mono_innov_econom_4_2019.pdf (accessed 10 June 2020).
 41. Kryukova O.V., Reva M.V. (2009) Osobly'vosti ekocinnisny'x dy'spozy'cij universy'tets'koyi molodi [Features of eco-value dispositions of university youth]. *Aktual'ni problemy' psy'xologiyi* [Current problems of psychology] (electronic journal), vol. 7, no. 20, part 1, pp. 211–215 Available at: http://ecopsy.com.ua/data/zbirki/2009_20_1/sb20_ch1_51.pdf (accessed 10 June 2020).
 42. Sovetova O.S. (1991) *Y'nnovaty'vnie dy'spozy'cy'y' ly'chnosty', y'x vzay'mosvyaz' y' vly'yany'e na omosheny'e k socy'al'nim*

- y`zmeneny`yam [Innovative dispositions of personality, their relationship and influence on attitudes to social change] (PhD) Moscow. (in Russian)
43. Shmeleva E. A., Chervova A. A., Mal`ceva L. D., Pry`yatky`na N. Yu. (2014) Strukturno-funkcy`onal`naya model` y`nnovacy`onnogo poteny`ala pedagoga [Structural and functional model of the innovative potential of the teacher]. *Vestny`k Ny`zhegorodskogo uny`versy`teta y`m. N. Y. Lobachevskogo. Sery`ya: Socy`al`nye nauky`* [Bulletin of Nizhny Novgorod University. NI Lobachevsky. Series: Social Sciences] (electronic journal), no. 3 (35), pp. 177–184. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/strukturno-funktsionalnaya-model-innovatsionnogo-potsiala-pedagoga/viewer> (accessed 14 June 2020).
 44. Kuznecova O. (2018) Spryamovanist` innovacijnosti v sy`stemi ry`s majbutn`ogo psy`xologa [Orientation of innovativeness in the system of features of the future psychologist]. *Naukovy`j visny`k MNU im. V.O. Suxomly`ns`kogo. Psy`xologichni nauky`* [Scientific Bulletin of MNU. V.O. Sukhomlinsky. Psychological sciences] (electronic journal), no. 1 (19), pp. 66–72. Available at: http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/Nauk_visnik-1-19-2018.pdf#page=66 (accessed 15 June 2020).
 45. Fatxutdy`nov R. A. (1999) *Razrabotka upravlencheskogo resheny`ya* [Development of a management decision]. Moscow: Intel-Synthesis Business School. (in Russian)
 46. Shajmy`eva E.Sh. (2010) Aktual`naya y`ssledovatel`skaya problematy`ka dy`ffuzy`onnogo processa dlya formy`rovany`ya y`nnovacy`onno-tekhnology`cheskoj sy`stemy` regy`ona [Current research issues of the diffusion process for the formation of innovation and technology system of the region]. *Y`nnovacy`onnyj Vestny`k Regy`on* [Innovative Region Herald] (electronic journal), no. 4, pp. 2–8. Available at: https://www.elibrary.ru/ip_restricted.asp?rpage=https%3A%2F%2Fwww%2Eelibrary%2Eru%2Fitem%2Easp%3Fid%3D15486866 (accessed 17 June 2020).
 47. Kremen` V.G. (2012) Innovacijnist` i osvita [Innovativeness and education]. *Ridna shkola* [Native school] (electronic journal), no. 4–5, pp. 7–12. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2012_4-5_3 (accessed 17 June 2020).
 48. *Zakon Ukrainy` «Pro priory`tetni napryamy` innovacijnoyi diyal`nosti v Ukraini»* [Law of Ukraine «On priority areas of innovation in Ukraine»] (Electronic resource) № 3715-VI, adopted on 08.09.2011 Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>. (in Ukrainian)
 49. Nosovets Oleksandra. Innovative potential in the context of determining the innovative activities results of industrial enterprises / Nosovets Oleksandra, Voloshchuk Lidia // New stages of development of modern science in Ukraine and EU countries: monograph / edited by authors. – 2nd ed. – Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2019 – 528 p. – P. 312 – 337 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.baltijapublishing.lv/download/all-science-3/39.pdf> (accessed 20 June 2020).
 50. Gry`czanov A.A., Abushenko V.L., Evel`ky`n G.M., Sokolova G.N., Tereshhenk O.V. (2003) *Socy`ology`ya: ency`klopedy`ya* [Sociology: an encyclopedia]. Minsk: Book House. (in Russian)
 51. Noskov V.Y`., Kal`yanov A.V., My`roshny`chenko O.V. (2002) *Y`nnovacy`onnye tekhnology`y` v gumany`tarnom vuze* [Innovative technologies in a humanitarian university]. (esd. prof. Noskova V.Y`.) Donetsk: LLC «Lebed». (in Russian)
 52. Shvay R.I. (2009) Tvorchist`, kreaty`vnist` ta innovacijnist` yak ponyattya klyuchovoyi kompetentnosti [Creativity, creativity and innovation as an understanding of key competence]. *Visny`k L`vivs`kogo Unyversy`tetu* [Visnik of Lviv University] (electronic journal), no. 25, part 2, pp. 74–81. Available at: <https://docplayer.net/63155403-Tvorchist-kreativnist-ta-innovaciya-yak-vazhlivi-ponyattya-suchasnoyi-pedagogiki-roksolyana-shvay.html> (accessed 21 June 2020).
 53. Loxman N.V. (2018) Kategorial`ni aspekty` dialekty`ky` innovacijnogo prostoru [Categorical aspects of the dialectics of innovation space]. *Torgivlya i ry`nok Ukrainy`* [Trade and market of Ukraine] (electronic journal), no. 1 (43), pp. 130–136. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tiru_2018_1_180 (accessed 22 June 2020).
 54. Kondrashy`xin A. B.(2012) Innovacijni zasady` social`no-ekonomichnogo rozvy`tku regionu: strukturno-insty`tucional`ny`j aspekt [Innovation ambush of social and economic development of the region: structural and institutional aspect]. *Naukovi praci NDFI* [Naukovi pratsi NDFI] (electronic journal), no. 3 (60), pp. 177–182. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2012_3_28 (accessed 12 July 2020).
 55. Chuxraj N. I., Lisovs`ka L. S. (2015) *Upravlinnya innovacijamy`* [Management of innovations]. Lviv: View of Lviv Polytechnic. (in Ukrainian)
 56. Shaxbaev S.R. (2010) Preodolevaya «y`mmuny`tet» k y`nnovacy`yam. Problemy` y`nnovaty`vnosty` rossy`jskoj ekonomy`ky` [Overcoming the «immunity» to innovation. Problems of innovativeness of the Russian economy]. *Kreaty`vnaya ekonomy`ka* [Creative economy] (electronic journal), no. 11, pp. 3–8. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/problemy-innovativnosti-rossiyskoy-ekonomiki/viewer> (accessed 27 July 2020).
 57. Zhezuxa V. J. (2009) Ponyattya innovacijnosti tekhnologichny`x procesiv mashy`nobudivny`x pidpry`yemstv [The innovativeness concept of technological processes in machine-building enterprises]. *Menedzhment ta pidpry`yemny`ctvo v Ukraini: etapy` stanovlennya i problemy` rozvy`tku* [Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and problems of development]. (eds. Kuz`min O. Ye.) Lviv: Lviv Polytechnic National University Publishing House. (in Ukrainian)
 58. Baskakov A. Ya., Tulenkov N. V. (2004) *Metodology`ya nauchnogo y`ssledovany`ya* [Research methodology], 2nd ed., Corrected. Kyiv: IAPM

Scientific and methodological approach to the evaluation system elements formation of the innovative activities results of industrial enterprises

O. Nosovets, L. Voloshchuk

Abstract. In the scientific article a number of indicators of the existing analytical tools of identified and indirect connection with the leading concepts of innovative science at different levels of economic structure for the feasibility of application in evaluating the innovative activities results are researched. Their content load is revealed and the content characteristics are specified, the interpretation limits of separate indicators of the innovation sphere analysis are expanded and the mutual influence on interrelations in retransmission of their functional use on the innovation activities results is substantiated. In particular, the definition of the innovation validity indicator is presented and introduced into the innovation activity in general and its results evaluation system. The attribution indicators are accomplished to different analysis groups according to the variety of the aspect features objects differentiation of their evaluation in the context of the existing analytical tools overlapping on the innovation field results. Based on the identified features and contexts of the studied indicators, a graphical qualitative assessment model of the innovation activities results of industrial enterprises is built in the gradual intermediate results separation by the innovation process stages as the evaluation system element of the innovation commercialization results at micro-, meso- and macro levels. The constructed graphic model on the qualitative estimation indicators basis of a various innovative activities aspects is defined as a precondition for the subsequent derivation of the corresponding integral indicator.

Keywords: *innovatoriness, innovativeness, innovative receptivity, innovative disposition, innovative culture, innovative capacity, innovative space.*